**LOTTA LÖFGREN-MÅRTENSON
EVA ELMERSTIG
JAKOB TORNBERG**
SEX I SYDSVERIGE 2016

Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne

SEX I SYDSVERIGE 2016
- SEXUELLA HANDLINGAR OCH LIVSSTILAR I SKÅNE

FoU-rapport Hälsa och Samhälle 2018:2

© Lotta Löfgren-Mårtenson, Eva Elmerstig och Jakob Tornberg 2018

Illustratör: Marie-Louise Friberg, Art Industri

ISBN 978-91-7104-960-5 (print)

ISBN 978-91-7104-961-2 (pdf)

ISSN 1650-2337

Holmbergs, Malmö 2018

LOTTA LÖFGREN-MÅRTENSON
EVA ELMERSTIG
JAKOB TORNBERG
SEX I SYDSVERIGE 2016

Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne

Malmö universitet, 2018
Hälsa och samhälle

Publikationen finns även elektroniskt,
se www.mah.se/muep

INNEHÅLL

FÖRORD	7
BAKGRUND	8
Syfte och forskningsfråga	10
TIDIGARE FORSKNING	11
METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	19
Val av metod, enkätkonstruktion och urval	19
Genomförande	20
Bortfall	20
Analys	21
Generaliseringspotential	22
Etik	23
Forskningsmiljö	23
RESULTAT	24
Vilka är respondenterna?	24
Sexuell identitet, attraktion, fantasi	25
Sexualitetens betydelse, sexuell livsstil och sexliv i tidsperspektiv	27
Sexuella relationer, erfarenheter och handlingar	28
Det senaste årets sexuella handlingar och aktiviteter	29
Sexuell lust och orgasm under det senaste året	31
Sexuella handlingar mot ens vilja	33
Sexualitet och internet	34
Sammanfattning av resultat	36

DISKUSSION	40
Begränsningar och fortsatta forskningsfrågor	43
REFERENSER	45
BILAGOR	51
Informationsbrev.....	51
Enkät	52

FÖRORD

Rapporten har genomförts vid Centrum för sexologi och sexualitetsstudier, CSS, Malmö universitet, som även finansierat tryckningen. Professor Lotta Löfgren-Mårtenson har ansvarat för studien och tillsammans med docent Eva Elmerstig utfört rapportsammanställningen. Forskningsassistent Jakob Tornberg har medverkat i datainsamling och utfört studiens statistiska analyser.

Varmt tack till informanterna som medverkat i studien och delat med sig av sina erfarenheter. Tack även till referensgruppen, som bidragit med kommentaren på enkätfrågorna, bestående av Sven-Axel Månsson, professor emeritus vid Malmö universitet, Anette Agardh, professor vid Lunds universitet och Suzann Larsdotter, fil. mag. från RFSU. Dessutom tack till ledamöter i CSS Rådgivande grupp, som har läst och kommenterat rapporten.

BAKGRUND

Pilotprojektet ”Sex i Sydsverige 2016 – Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne” genomfördes för att utgöra ett underlag för mer omfattande och fördjupande studier. Bakgrunden var att det var tjugo år sedan som den senaste sexualvaneundersökningen ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” genomfördes (Lewin 1998). Behovet av uppdaterad kunskap var stort då det skett många samhälleliga förändringar med genomgripande betydelser för sexuella beteendemönster sedan mitten av 1990-talet.

Internets genomslagskraft är ett exempel, som bland annat inneburit nya möjligheter till sexualinformation och rådgivning, sociala mötesplatser och till att experimentera med sexuella identiteter och orienteringar (Daneback & Månsson 2013, Löfgren-Mårtenson & Månsson 2006). Men att vara ständigt uppkopplad via ny teknik som smartphones och ipads kan även innebära att människor inte lägger lika mycket tid på relationer och sexuallivet utanför Internet. Dessutom visar forskning att den lättillgängliga pornografin också kan inverka på relationer, förutom den samhälleliga debatten om huruvida unga människors syn på kön och sexualitet påverkas (ibid.).

En annan förändring sedan mitten av 1990-talet är dagens mångkulturella samhälle med motstridiga och parallella sexuella normer rörande sexuell öppenhet kontra restriktivitet (Forsberg 2010, Larsson & Johnsdotter 2015). Ytterligare förändring är generationsöverskridande ungdomsideal och en förväntan på ett sexuellt aktivt liv långt upp i åldrarna (Beckman 2015, Löfgren-Mårtenson 2013). Samtidigt ser vi att normer kring kön, sexuell läggning och sexuella

livsstilar förändrats och att ett kritiskt perspektiv på heteronormen tillkommit (Rydström & Tjeder 2010, Siverskog 2016).

Synen på sexualitet och ålder ändras också kontinuerligt. Den första sexualvaneundersökningen ”Sexuallivet i Sverige. Värderingar, normer och beteenden i sociologisk tolkning” genomfördes 1967 och använde sig av ett riksrepresentativt urval av hela befolkningen i åldrarna 18–60 år (Zetterberg 1969). När redan nämnda ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” genomfördes var åldersspannet 18–74 år (Lewin 1998). Idag visar forskning att många är sexuellt aktiva genom hela livet (Beckman 2015, Bildtgård & Öberg 2015).

Under tiden som vår aktuella studie ”Sex i Sydsverige 2016 – Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne” genomfördes fick Folkhälsomyndigheten regeringens uppdrag att genomföra en studie om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) bland befolkningen (Folkhälsomyndigheten 2017). Sexualiteten och den sexuella hälsans betydelse för hälsan generellt sett poängterades, likaså att det saknas aktuell kunskap om vad som påverkar människors sexuella och reproduktiva liv. Resultaten från folkhälsomyndighetens studie ska användas för att exempelvis utveckla hälso- och sjukvården och skolan, som möter människors behov även kring frågor som rör sexualitet. Folkhälsomyndigheten förankrar också sin studie i statens strävan efter en ökad jämställdhet och jämlikhet i sexuell och reproduktiv hälsa, dvs. att alla ska ha samma förutsättningar att må bra (ibid.). I början av september 2017 skickades Folkhälsomyndighetens enkät till 50 000 slumpmässigt utvalda personer mellan 16–84 år, som blev inbjudna att delta i den frivilliga och anonyma befolkningsstudien. Frågorna handlar bland annat om sexualitetens förutsättningar och begränsningar, sexuella och reproduktiva erfarenheter, som sexuell debut men också skador vid förlossning. Därtill ingår frågor om relationer kopplat till egenmakt och situationer rörande diskriminering, våld och utsatthet. Resultatet av studien kommer att presenteras under 2019.

Den pilotstudie, ”Sex i Sydsverige 2016 – Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne” som denna rapport avser, handlar om en mindre del av befolkningen, som både är avgränsad geografiskt och ålders-

mässigt. Vi har undersökt 35–55-åringar som bor i Skåne och frågat dem ett begränsat antal frågor som rör sexualitet och sexualvanor. Vårt fokus på just detta åldersspann beror på den begränsade kunskap som finns om människor i medelåldern i dagens samhälle. Dessa individer befinner sig ofta i skärningspunkten mellan olika livsfaser (t.ex. på samma gång småbarnsföräldrar som medelålders), samtidigt som de påverkas i olika grad av ideal om ungdomlighet öppenhet och sexuell aktivitet. Föreliggande rapport syftar till att fylla detta tomrum genom att skapa kunskap om sexuella erfarenheter i denna grupp. Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten (2014, s. 11) betonar i underlaget för den nationella strategin för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter vikten av sexuell hälsa som ”ett område med stor betydelse för varje människas självkänsla, nära relationer och välbefinnande”.

Syfte och forskningsfråga

Det övergripande syftet med pilotstudien är att skapa en aktuell bild av sexuella erfarenheter och sexuell livsstilar utifrån de samhälleliga förändringar som skett sedan 1996 (t.ex. internets genombrott). Mer specifikt är syftet att studera en avgränsad del av befolkningen åldersmässigt och geografiskt utifrån modifierade och uppdaterade enkätfrågor ur den nationella sexualvaneundersökningen ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998). Forskningsfrågan hur sexuella erfarenheter och livsstilar ser ut ibland personer i åldrarna 35–55 år i södra Sverige (Skåne) är vägledande och avses granskas utifrån faktorer såsom exempelvis utbildning, civilstånd, etnicitet och sexuell livsstil.

TIDIGARE FORSKNING

Sexualitet är ett område som rymmer många olika aspekter och kan förstås och uttryckas på många sätt. Utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv talas det numera om sexualitet i pluralis, dvs. hur människor uttrycker olika sexualiteter varierar (Löfgren-Mårtenson 2013). Sexualitet är utifrån detta perspektiv inte enbart den enskildes ensak, utan även en samhällelig angelägenhet. Kunskap om hur människor agerar och förhåller sig till sexualitet är till exempel viktigt för dem som arbetar inom skola, hälso- och sjukvård, såväl som för jurister, journalister, poliser och lärare m.fl. Ett återkommande tema i media är därför att beskriva och rapportera om människors olika sexuella erfarenheter. I och med detta stora intresse kan det upplevas som att sexuella erfarenheter är väl undersökta, dock är det fortfarande ett relativt outforskat vetenskapligt fält. I denna forskningsgenomgång gör vi nedslag i olika studier, som visar på dels vilka målgrupper som fokuseras, dels på olika former av sexuella erfarenheter och handlingar. Avslutningsvis poängteras behovet av ytterligare studier kring den målgrupp som denna rapport fokuserar, nämligen medelålders.

Även om aktuell forskning om sexualvanor i Sverige är begränsad finns således viss kunskap att få genom undersökningar i media. Det tycks som att den genomsnittlige svenskan numera har sex färre gånger jämfört med den befolkningsbaserade studien ”Sex i Sverige – om sexuallivet 1996” (Lewin 1998). 1996 var siffran 5 gånger per månad. Aftonbladet/United Minds (2013) och Aftonbladet/Inizios (2018) rapporterar fluktuerande siffror gällande sexfrekvens. År 2013 uppgav deltagarna att de hade sex 3,8 gånger i genomsnitt per

månad och 2018 var siffran 4,9 gånger per månad. Både män och kvinnor har således mindre sex numera jämfört med sexualvaneundersökningen 1996, och störst är nedgången bland medelålders (Aftonbladet/United Minds 2013).

Att genomför sexuella handlingar behöver dock inte vara detsamma som att uppleva sexuell lust. En norsk forskningsstudie visar att två av tre kvinnor och en av fem män med reducerad sexuell lust genomför sexuella handlingar ändå (Træen & Skogerbø 2009). Detta tycks leda till ytterligare lägre sexuell lust, och associeras både med en avsaknad av erkännande av de egna behoven och en avsaknad av kommunikation med partnern. Træen et al (2007) diskuterar en allt lägre frekvens av sexuella handlingar bland befolkningen med en partner i termer av ett folkhälsoproblem. I den nordiska debatten knyts detta ofta till den stress och de prestationskrav både i familje- och yrkesliv som framförallt individer i 35–55-årsåldern upplever (Sydsvenskan 2013).

Internationella studier visar också på samma trend. I Japan debatteras den låga nativiteten, och oron är stor för den knappa befolkningstillväxten, som härrör ur minskad sexuell frekvens av heterosexuella samlag både av forskare (Castellanos Usigli 2018) och i media (The Guardian 2016, 2017). Antalet gifta par som inte har sex är rekordhøgt, och den kulturella seden "kawanojia" (co-sleeping) med barn i sängen långt upp i åldrarna är en faktor som anses påverka sexuallivet negativt (ibid.). En annan faktor som kan påverka den sexuella frekvensen är kroppsuppfattning. En studie från Nederländerna visar att negativ kroppsuppfattning bland kvinnliga studenter associeras med låg självsjälva, sämre sexuell funktion och låg frekvens av sexuella aktiviteter med en partner (van den Brink et al 2013). Även en amerikansk studie visar att college-studenter idag har betydligt lägre frekvens av sexuella relationer än i tidigare genomförda studier med dem som är födda på 1960- och 1970-talet (Twenge, Sherman & Wells 2017).

Men det är inte okomplicerat att mäta sexfrekvens, och resultaten kan tolkas på olika sätt. Frågan är hur sexfrekvens och samlag definieras av olika individer och i olika studier? I heterosexuella relationer har

det funnits, och finns fortfarande en rådande penetrationsnorm där fokus i den sexuella praktiken är det vaginala samlaget (Elmerstig 2016, Elmerstig et al 2014, 2013, 2012). Denna penetrationsnorm visar sig vara problematisk på många sätt, inte minst då sexuella problem exempelvis smärta, erektion, orgasm och ejakulationsproblem kanske visar sig vid en specifik praktik (Elmerstig 2012).

Forskning har också visat att kvinnor i heterosexuella relationer mer ofta än män rapporterar att de haft oönskade sexuella aktiviteter till följd av bland annat rådande genusnormer (Elmerstig et al 2017, Sanchez et al 2012). Men studier påvisar även att män i heterosexuella relationer rapporterar att de initierar oönskade sexuella aktiviteter till följd av strävan om att uppfylla maskulinitetsideal (Elmerstig et al 2017, 2014, Vannier & O'Sullivan 2010). Frågan är om normer håller på att luckras upp och ändras och om detta skiljer sig i olika åldersgrupper.

Det diskuteras i populärvetenskaplig media att en anledning till att svensken i heterosexuella relationer inte har samlag lika ofta som förr också skulle kunna vara ett tecken på ökad jämställdhet. Parterna har kanske lättare att stå för att de inte har lust (Sydsvenskan 2013). Sedan har vi de som har en stark barnönskan och försöker bli gravida, som uttrycker en minskning av lust och njutning, och där samlagen i den heterosexuella relationen blivit frekventa men helt tekniska och fokuserade på utfall d.v.s. en graviditet (Lundin & Elmerstig 2015).

När det gäller problem kopplat till sexuell lust rapporteras att fler män numera uppger lustproblematik när de söker hjälp. Tidigare sökte män i större utsträckning för sexuella problem kopplade till funktion som ejakulation och/eller erektion, men under senare år verkar det vara mer tillåtet även för män att söka för minskad lust (Elmerstig 2012, Leiblum 2010). Att söka för just lustproblematik upplevs mer vanligt bland medelålders män än bland yngre och äldre män (Meana & Steinar 2014).

Idag lever fler än någonsin i singelhushåll i Sverige, och den som inte har en stadig partner har troligen i genomsnitt färre sexuella aktiviteter med en partner än de som lever i par. Något som dock

fortfarande ses kvarstå är det s.k. orgasm-gapet, dvs. att män får orgasm i större utsträckning än kvinnor (Driemeyer et al 2017).

När det gäller sexuell attraktion, eller vad vi blir sexuellt attraherade av, kan det ses på olika sätt. Även om den enskilda individen upplever sig ha ett visst sexuell attraktionsmönster finns samhälleliga och kulturella förväntningar och normer som influerar. På så sätt formas individers sexualitet i relation till andra och med det omgivande samhället. De amerikanska sociologerna John Gagnon och William Simon (1973/2005) utvecklade teorin om sexuella skript, som ett sätt att förstå och analysera sexualitetens när, var, hur, med vem och varför (Löfgren-Mårtenson 2013). Även om människan föds med vissa fysiologiska förutsättningar och reaktioner är det i samspel med andra som hen lär sig ett slags manuskript för hur hen ska reagera och agera. Skripten ser olika ut i olika kulturer och även för olika grupper av människor. Gagnon och Simon (1973/2005) menade att skripten finns på olika nivåer: övergripande kulturella, mellan människor interpsykiska och även inom individen intrapsykiska. Vad den enskilda individen finner vara sexuell attraktivt, alltså de intrapsykiska skripten, påverkas således av de kulturella skripten i det samhället individen lever i, samt av de interpersonella, mellanmänskliga skripten som existerar i den subkultur individen finns (ibid.).

Forskare har studerat olika attraktionsmönster när det kommer till kön, och gjort uppdelning gällande attraktion till samma-kön (homosexuell orientering), motsattkön (heterosexuell orientering) eller både samma-kön och motsatt kön (bisexuell orientering). Den amerikanska forskaren Lisa Diamond et al (2017) har påvisat att kvinnor i större utsträckning rapporterar bisexuellt attraktionsmönster. Skillnader mellan kvinnor och män när det gäller sexuell attraktionsmönster och sexuella fantasier var något som också forskarna i "Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996" fann (Lewin 1998). Diamond (2008) och Diamond et al (2017) använder begreppet *sexual fluidity* (flytande sexualitet) och har studerat i vilken utsträckning individer har kapacitet för att ändra sitt attraktionsmönster, alltså vara mer eller mindre sexuell fluida under kortare perioder eller längre tid. Initial forskning har även här visat att kvinnor i större utsträckning har kapacitet för en mer flytande sexualitet, jämfört med män.

Diamond (2016) med kollegor (Diamond et al 2017) diskuterar om detta förändras över tid med samhällsliga förändringar och acceptans. De menar att det finns behov av longitudinella studier för att se huruvida det föreligger könsskillnader när det gäller i vilken utsträckning individer har kapacitet för att ändra attraktionsmönster, eller om det är andra faktorer som spelar in under en livstid.

Det är fortfarande oklart i vilken utsträckning sexuella fantasier är kopplade till sexuell attraktion (Diamond 2008). Individer kan ha sexuella fantasier som är upphetsande men som de inte har för avsikt eller känner sexuell lust till att leva ut i verkligheten. De sexuella fantasierna kan alltså bestå av samkönade och/eller icke samkönade sexuella aktiviteter samtidigt som individen rapporterar annat attraktionsmönster (ibid.). Likaså är det många faktorer som inverkar huruvida attraktionsmönstret korrelerar med den faktiska sexuella livsstilen.

Det finns även kunskap från studier som fokuserar på sexualitet och sexuell hälsa bland vissa åldersgrupper och/eller specifikt utsatta grupper. Därtill finns studier rörande erfarenheter av specifika sexuella handlingar, sexuella handlingar mot sin vilja och gällande användande av preventivmedel. Först kan vi konstatera att gruppen unga är väl beforskad, bland annat genom de nationella studierna UngKAB09 (Tikkanen, Abelson & Forsberg 2011) och UngKAB15 (Folkhälsomyndigheten 2017). Flertalet andra populationsstudier har också kartlagt ungdomars sexualitet med varierande fokus, exempelvis hur genusnormer och ideal i stor grad påverkar sexuella interaktioner i heterosexuell kontext (Elmerstig et al 2013, 2017). I en annan stor populationsstudie (Driemeyer et al 2017) undersöktes 18-åringars erfarenheter av onani. Här framkom att fler unga män jämfört med kvinnor hade erfarenhet av onani, vilket också tidigare studier visar. Samtidigt påvisades likheter mellan gruppen kvinnor och män och skillnader i subgrupper inom könsgrupperingen. Resultatet gav således en mer differentierad och komplex bild av tidigare studerade könsskillnader när det gäller onani. Andra populationsstudier har kartlagt förekomst av smärta kopplat till sexuella aktiviteter (Elmerstig et al 2013, 2016) samt preventivmedelsanvändning hos ungdomar (Häggström-Nordin et al 2011, Larsson et al 2007).

Ungdomars erfarenheter av utsatthet av sexuella övergrepp och sexuell exploatering har också studerats i epidemiologiska populationsstudier (Fredlund et al 2017, Jonsson et al 2015). I en annan populationsstudie (Elmerstig et al. opubl. resultat) rapporteras att en stor andel av 18-åringarna har erfarenheter av utsatthet för sexualbrott. Där påvisas dessutom samband mellan att varit utsatt för sexualbrott och erfarenheter av olika sexuella problem.

Dessutom vet vi en del om särskilt utsatta grupper, exempelvis unga som vistas på statliga ungdomshem (Löfgren-Mårtenson, Lindroth & Månsson 2013). Denna grupp har fler erfarenheter av tidig sex-debut, sti och oönskade graviditeter jämfört med andra unga i samma ålder. Dessutom tar de fler sexuella risker än jämnåriga, och har även fler erfarenheter av sexuella handlingar mot sin vilja (ibid.). Unga med intellektuell funktionsnedsättning är en annan undersökt grupp, som tycks ha begränsade erfarenheter av sexuella aktiviteter tillsammans med andra, även om de samtidigt tillhör en sexuellt riskutsatt och sårbar grupp (Löfgren-Mårtenson 2012).

Ytterligare en relativt välbeforskad grupp är män som har sex med män där forskning främst har fokuserat sexuella riskstrategier i avsikt att skapa underlag för interventioner och förebyggande av hiv (t.ex. Tikkanen 2010). Hall, Plantin och Tornberg (2017) har undersökt kunskap och attityder till hiv bland personal inom primärvården. Här framkommer förändringar sedan 1980-talet då personalen idag ger uttryck för positiva attityder och en stor öppenhet för att vårda patienter med hiv. Personalen upplever inte heller att patienter med hiv diskrimineras eller stigmatiseras inom vården idag.

Därtill är gruppen äldre och sexualitet nyligen undersökta bland annat i Beckmans (2015) studie. Resultaten visar bland annat att sexuella aktiviteter pågår långt uppe i åldrarna, men främst bland dem som har en fast partner. Att äldre värderar ett aktivt sexualliv bekräftas även av Bildtgård och Öberg (2015), som därtill visar att nya intimitetsformer växer fram bland dagens äldre i det senmoderna samhället. Bland 60–90-åringar i Sverige som träffar en ny partner är särbo den vanligaste intimitetsformen, därefter kommer sambo medan giftermål är ovanligt (ibid.). Författarna beskriver äldre som avant-gardister i sina uppfinningar av nya alternativa sätt att vara

tillsammans, och påpekar att civilstatus därför inte är tillräcklig faktor för att bedöma äldres familje- och sexualliv.

Enstaka studier har fokuserat sexualitet bland medelålders. Här framkommer bland annat att minskad fertilitet och/eller klimakteriet inte innebär att synen på sexualitet som en viktig del av livet minskar (Lindau et al. 2007, Kalra et al. 2011). Snarare kan det för vissa innebära att den uteblivna oron för oönskade graviditeter ökar den sexuella lusten, vilket beskrivs i en kvalitativ studie med medelålders och äldre män (Löfgren-Mårtenson 2013). Beckman (2015) visar dock i sin studie hur sexualitet bland medelålders och äldre kvinnor är beroende av ett antal basala villkor för att sexualiteten ska fungera: allmänt välbefinnande, fysisk och mental hälsa och kvalitet på relationen eller livssituationen. De amerikanska forskarna Lindau och Gavrilova (2010) har undersökt hälsa och sexuell aktivitet bland individer mellan 25–85 år, och fick fram ett mycket starkt samband. Även dessa forskare påtalar vikten av ökad kunskap bland medelålders (Lindau et al. 2007).

Vi kan ändå konstatera att dagens 35–55-åringar lever i ett samhälle som präglas av ungdomliga normer och ideal kring sexualitet (Sørensen, Löfgren-Mårtenson & Månsson 2018). Därmed finns ett ökat fokus på att medelålders och äldre ska se ut och agera ungdomligt. Det ses som positivt att ha ett aktivt sexualliv, och en avsaknad ses som något problematiskt som ska behandlas eller botas (Fexeus 2009, Perel 2007). Kunskap om hur medelålders personer navigerar i detta sexuella landskap och vilken påverkan det har på individer och par saknas dock (Bildtgård & Öberg 2015). Kirkman et al. (2013) menar att individer som är födda mellan 1946 och 1965 karaktäriseras av "letting go" vad gäller synen på traditionella sexuella normer och att de agerar utforskande av nya relationer och intimitetsformer. Denna grupps sexuella förväntningar och attityder formades i en period av "efter p-pillret och före AIDS" och med "känsla av sexuell frihet".

Gruppen medelålders påverkas också av internets och sociala mediers utveckling där det ständiga skapandet av nya, ofta riktade, dejting-sajter innebär nya mötesplatser för exempelvis "aktiva 50-plussare" och kulturintresserade singlar (t.ex. Andreassen, Nebeling Petersen,

Harrison & Raun 2018). Även här florerar ungdomliga ideal och speglar hur även medelålders presenterar sig på internet (Sørensen, Löfgren-Mårtenson & Månsson 2018). Förutom nya möjligheter och sociala arenor på internet riskerar tekniken att innebära nya hot mot relationer och sexuallivet utanför internet. Sevcikovaa och Daneback (2011) undersöker erfarenheter bland dem som söker sex-kontakter på nätsajter, och här framkommer bland annat att de som utöver så kallad cybersex också ofta har fler sexuella partners än övriga. Nya fenomen och begrepp som nätsexmissbruk, nätotrohet och nätporr förekommer ofta i media som en konsekvens av teknikens utveckling och dessa nya användningsområden (t.ex. Ejdelind & Salomonsson 2010).

Dagens senmoderna samhälle präglas dock inte enbart av frigjorda och ungdomliga ideal. Snarare är det just parallella motstridigheter och ytterligheter, som kännetecknar det sexuella landskapet. Sociologen Bauman (2003) talar om "flytande relationer" och om hur den moderna människan "konsumerar" sexualitet. I samma anda beskriver Giddens (1995) intimitetens omvandling som viktiga aspekter av postmodernismens sexualitet. Sexuellt restriktiva normer existerar parallellt med sexuell öppenhet och individen har att förhålla sig till dessa på en både samhällelig nivå och interpersonell och inte minst intrapsykisk nivå. Det som ses som eftersträvaransvärt och idealisk på en övergripande nivå är inte alltid det som den enskilde individen anser vara moraliskt rätt.

Sammantaget innebär detta att kunskap om olika intimitetsformer, antal partners, attityder till trohet respektive otrohet, erfarenheter av sexuella handlingar med och mot sin vilja och sexualitet på internet m.m. bör sättas in i en kulturell och samhällelig kontext för att bli begriplig. På så sätt blir kunskapen även relevant för exempelvis utformandet av sexuellt preventionsarbete gällande sti (*sexually transmitted infections*), metoder för familjerådgivning och sexterapi. Denna pilotstudie avser således att fylla ett tomrum och ge en första bild av medelålders sexuella erfarenheter och attityder genom att placera in studien i det sexuella landskapet i det senmoderna svenska samhället.

METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Val av metod, enkätkonstruktion och urval

Pilotstudien är kvantitativ och utgår från enkätstudien ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998), som uppdaterats och avgränsats utifrån vår studies frågeställningar. Urvalet begränsades till individer i åldrarna 35–55 år i södra Sverige (Region Skåne), och har köpts från Statens personadressregister (SPAR). Det finns två inklusionskriterier för deltagande i studien: (1) att vara boende i Skåne och (2) att vara mellan 35 och 55 år gammal. Urvalet är slumpmässigt. En mer ingående beskrivning av hur respondentgruppen ser ut finns i resultatkapitlet.

Enkäten var ursprungligen tänkt att kunna jämföras med resultaten i frågeformuläret ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998). Det visade sig dock att det krävdes stora omarbetningar utifrån vår strävan efter ett inkluderande och uppdaterat språkval, samt tillägg från de frågeområden som då inte ingick, exempelvis rörande internet och förändrade samhälleliga ideal. Dessutom bedömde vi att flera av de frågor och svarsalternativ som använts i originalstudien inte längre var relevanta. En referensgrupp tillsattes i detta arbete för att säkerställa val och formulering av frågor i avsikt att ta fram ett verktyg som kan användas för att mäta svenska befolkningen vad gäller sexuella vanor, lust, pornografianvändning osv.

I arbetet identifierades först och främst relevanta teman ur ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998), vilka sedan omarbetades för att vara mer samtida. Slutligen kom enkäten att omfatta 42 frågor med underfrågor på följande områden (se vidare

Bilaga): 1. Bakgrundsfrågor (demografiska frågor rörande kön, ålder, bostadsort under uppväxten, utbildning, civilstånd och föräldraskap), 2. Sexuell läggning och livsstil, 3. Sexuella relationer och erfarenheter, 4. Sexuella möten, erfarenheter och handlingar, 5. Erfarenheter av sexuellt våld och tvång, samt 6. Sexualitet och internet.

Genomförande

Bortfall

Totalt skickades enkäten ut till 500 slumpvis utvalda personer och sammanlagt 96 ifyllda enkäter inkom inom den utsatta tidsgränsen på två månader, vilket ger en svarsfrekvens på 19 %. Ytterligare ett fåtal enkäter inkom efter att projektet redan var avslutat, och är därför inte medräknade. Utöver enkäten skickades två påminnelser ut brevlades, förutom till respondenter som meddelat att de inte ville bli kontaktade igen.

Det senaste decenniet har pekats på en nedåtgående trend vad gäller svarsfrekvens på enkätstudier (Heide 2015). En förklaring kan vara att det tar tid att fylla i blanketter och att det skickas ut många olika undersökningar med skiftande avsändare. Det är inte möjligt att ge definitiva svar till den låga svarsfrekvensen i just vår studie. Det finns dock några faktorer som kan ha påverkat studiens bortfall som är värda att lyfta fram. Först och främst genomfördes materialinsamlingen under sommaren och tidig höst 2016, då många potentiella respondenter kan ha varit bortresta på semester. Tidsplaneringen var dock nödvändig på grund av specifika förutsättningar för projektet och projektgruppen. Det är även tänkbart att enkätens ämne, sexualvanor, upplevdes som svårt, och att många därför valde att inte svara på frågorna. Vidare skedde materialinsamlingen kort efter det att dåvarande folkhälsoministern Gabriel Wikström meddelat att en ny nationell sexualvanestudie skulle genomföras (Regeringen 2016). Detta följdes av en i stort negativt präglad debatt (t.ex. Expressen 2016, Sydsvenskan 2016). Det är tänkbart att detta påverkade respondenters bild av sexualvanestudier i stort, trots att denna studie inte är kopplad till Folkhälsomyndighetens studie.

I vissa fall genomförs bortfallsanalyser för att skapa en bild av hur den grupp som valt att ej svara på enkäten ser ut. Utifrån detta dra sedan slutsatser om potentiella förklaringar till bortfallet. Bortfalls-

analyser kan även användas för att korrigera, eller ”vikta”, de svar som inkommit i syfte att kompensera för bortfallet. Då bortfallet i vår studie var så pass stort bedömdes emellertid att bortfallsanalyser ej skulle göras då en viktning sågs som problematisk.

Analyserna av bakgrundsdata visar att vår pilotstudie haft svårt att rekrytera personer som är födda utanför Sverige, homo- eller bisexuella samt personer med grundskole- eller gymnasieexamen som högsta genomförda utbildning.

Analys

Det material som inkom analyserades först och främst med univariata analyser (en variabel i taget). Detta var av tre huvudsakliga anledningar: studiens syfte var att översiktligt beskriva sexualvanor, analyserna skulle ligga så nära den tidigare Sex i Sverige-studien som möjligt (jfr Lewin 1998), samt att vi ett antog att det låga antalet respondenter inte skulle generera statistiskt signifikanta resultat. Resultaten av kategoriska¹frågorna presenteras framför allt i frekvenstabeller och diagram. För de kontinuerliga variablerna användes både centraltendenser såsom medelvärde och median, samt spridningsmått såsom standardavvikelser. Visuella analyser skedde framför allt med histogram. Samtliga analyser gjordes med SPSS version 24.

Trots att det låga antalet respondenter gjorde att det antogs att resultaten inte skulle vara signifikanta genomfördes ett antal bivariata analyser (två variabler åt gången). Dessa gjordes i huvudsak med korstabeller, hypotesprövning med χ^2 -test och standardiserade mått på sambanden, så kallade korrelationskoefficienter. De bivariata analyserna gjordes med två dikotoma variabler. Först analyserades respondenternas svar utifrån deras kön. I enkäten fanns möjlighet till att använda svarsalternativen ”man”, ”kvinna” och ”transperson”. Det fanns även ett alternativ med öppen text som kunde användas om man inte kände igen sig i något av de övriga alternativen. I praktiken användes dock endast svarsalternativen ”man” och ”kvinna”.

Analyser gjordes även utifrån respondenternas ålder. Då åldern registrerats i år var det inte önskvärt att använda variabeln i det

¹ Med en kategorisk variabel avses en variabel som motsvarar en bredare kategori, exempelvis kön eller utbildning. Med en kontinuerlig variabel avses variabler som både kan ordnas och som är ekvidistanta (lika stora steg mellan punkterna på skalan). Exempel på de senare är längd eller ålder.

befintliga skicket, då den inte skulle vara kompatibel med de valda analysmetoderna. Av denna anledning kodades åldersvariabeln om till en ny variabel med två värden: de som var mellan 35 och 45 utgjorde en grupp i den nya variabeln, och dem som var mellan 46 och 55 den andra gruppen.

I materialet var det totalt 44 procent som använde svarsalternativet ”man” och 55 procent som använde svarsalternativet ”kvinna”. En respondent svarade inte på frågan, och exkluderades från analyser baserade på variabeln kön. Åldersvariabeln visade sig efter omkodning passa bra för analyser. Medelvärde för denna var 45 år och medianen 46 år. I den yngre gruppen ingick 47 procent ($n=45$) av respondenterna, och i den äldre ingick 52 procent ($n=50$).

Generaliseringspotential

På grund av pilotstudiens låga svarsfrekvens är det problematiskt att använda resultaten för att göra generella uttalanden om den population stickprovet är draget ur (personer boende i Skåne, i åldern 35–55). Studiens syfte var emellertid även att testa möjligheterna att genomföra liknande studier med samma enkät i framtiden. Därmed är generaliserbarheten av resultaten underordnad möjligheten att undersöka förutsättningarna för (1) en nationell sexualvanestudie, och (2) möjligheten att utvärdera det aktuella verktyget.

Endast ett fåtal av korrelationerna i materialet är signifikanta. Ett signifikant samband innebär att det finns en (tillräckligt) god chans att resultatet inte beror på slumpfaktorer, utan att studien har fångat en tendens hos populationen. Det är först om resultat är statistiskt signifikanta som de i strikt statistisk mening går att generalisera. Generaliseringar av denna studies resultat begränsas dock av fler faktorer är signifikansnivåer.

Vidare baseras studien på ett fåtal individer ($n=96$) med ett relativt högt bortfall (80,8%). Risken med ett stort bortfall, särskilt om vissa grupper är underrepresenterade, är att dessa gruppers förutsättningar, tankar och handlingar inte kan mätas. Ovan beskrev vi mer ingående hur stickprovet som studien baseras på ser ut. Vi nöjer oss därför här med att kort återge hur samplet ser ut i grova drag. Generellt är respondenterna relativt välutbildade, sammanboende eller gifta

och med 2 barn. De är även i huvudsak födda i Sverige, är cis-personer (någon vars biologiska kön överensstämmer med deras juridiska, sociala och upplevda kön) och heterosexuella. Utifrån detta blir det tydligt vilka grupper som är underrepresenterade i materialet: personer födda utanför Sverige, lågutbildade, och personer utan barn eller med tre eller fler barn, homo- och bisexuella samt transpersoner.

Trots svårigheterna med generaliserbarheten, presenteras i rapportens resultatkapitel flera icke-signifikanta samband då dessa ändå har ett värde. Exempelvis kan de bli en del av en större, ackumulerad kunskapsmassa för att peka på intressanta samband och på vilket inflytande variabler uppvisar på varandra.

Etik

Projektet har följt CODEX (2018) forskningsetiska riktlinjer, och är godkänt i Regionala etikprövningsnämnden i Lund (dnr: H15 2016/445). Sexualitetsstudier kräver särskilt hänsynstagande tas när det gäller studier, då forskningsområdet kan uppfattas som känsligt och privat. ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998) visade emellertid att de flesta upplever sin medverkan som positiv, och som ett sätt att systematisera sina erfarenheter. Detta kunde vi också se då det interna bortfallet är lågt, vilket torde tyda på att respondenterna var motiverade till att fullfölja frågorna. Då frågorna i studien ändå kan väcka känslor och minnen av mer känslig art så hänvisade vi i slutet på enkäten till rådgivning med erfarna sexualterapeuter.

Forskningsmiljö

Projektet har varit förlagt till Centrum för sexologi och sexualitetsstudier, CSS, Malmö universitet. Forskargruppen består av projektledare Lotta Löfgren-Mårtenson, professor, Eva Elmerstig, docent, och Jakob Tornberg, forskningsassistent. I utvecklandet av designen och frågeformuläret har en referensgrupp engagerats bestående av Sven-Axel Månsson, professor emeritus vid Malmö universitet, Anette Agardh, professor vid Lunds universitet och Suzann Larsdotter, fil. mag., RFSU.

RESULTAT

I detta kapitel redovisas resultat med olika aspekter på sexualitet såsom Attraktion, Fantasier, Sexualitetens betydelse, Sexuella relationer, Sexuella handlingar, Sexuella aktiviteter, Sexualitet och internet och Sexuella handlingar mot sin vilja. Vi redovisar främst univariata analyser (en variabel i taget) för att beskriva gruppen respondenter som helhet genom det faktiska antalet personer, och procent som svarat på frågorna, men också bivariata analyser (två variabler åt gången) utifrån variabler kön och ålder var och en för sig, i de fall det är relevant. Det är dock redan här viktigt att peka på att trots de bivariata sambanden som redovisas är signifikanta, d.v.s. inte utgörs av en slumpmässig fördelning, utan det är statistiskt säkerhetsställda samband, så utgörs de i praktiken av ganska få respondenter. Detta medför att det blir svårare att dra generella slutsatser utifrån de samband som vi ser i den population som vi undersökt (för en mer utförlig diskussion kring detta, se metodkapitlet). Kapitlet inleds med en presentation av de 96 respondenter som medverkat i pilotstudien.

Vilka är respondenterna?

Utifrån bakgrundsfrågorna var det möjligt att ta fram en relativt detaljerad bild av respondentgruppen. De var i genomsnitt 45 år gamla, med en standardavvikelse på 6,3 och en bred spridning (34–55 år) över det åldersspann som studien innefattade. En person ligger därmed under den åldersgräns som var uppsatt för studien. Denne inkluderades dock i analyserna. Det var en relativt jämn fördelning mellan de som identifierade sig som män (44 %) och de som identifierade sig som kvinnor (56 %), ingen av respondenterna uppgav transperson eller annat.

En överhängande majoritet var födda i Sverige (89 %) och var tionde respondent var född utanför Norden (10 %). Uppväxtortens storlek var relativt jämnt fördelad, då 22 procent uppgav boende i större städer, 39 procent boende i mindre städer och 39 procent boende i byar eller på landsbygden.

Majoriteten av respondenterna hade hög utbildning, där hela 68 procent av respondenterna hade någon form av eftergymnasial utbildning. Endast 5 procent uppgav att de som högst hade genomgått grundskola. Det fanns dock ett statistiskt signifikant samband ($p = .028$) mellan utbildning och kön, vilket pekar på att de kvinnor som medverkat har i större utsträckning eftergymnasial utbildning än män.

De flesta av respondenterna uppgav att de var gifta i sitt första äktenskap (46 %). Var fjärde respondent uppgav sammanboende (27 %) och endast ett fåtal uppgav omgifta (11 %), skilda (7 %) och särbo (3 %), medan 6 procent uppgav att de aldrig varit gifta eller sambo.

Majoriteten av respondenterna uppgav att de hade barn (86 %) och antalet barn varierade från ett barn (18 %) till fem barn (3 %), och det vanligast rapporterade var att ha två barn (48 %). De flesta uppgav att de hade barn tillsammans med en partner (79 %) och var femte respondent uppgav att de hade barn med flera partners (21 %). I huvudsak var barnen boende hos respondenten i deras bostad (74 %).

Sexuell identitet, attraktion, fantasi

Majoriteten av respondenterna betraktade sig som heterosexuella (99 %), en respondent uppgav homosexuell (1 %), och ingen av respondenterna uppgav bisexuell, asexuell eller annat.

Respondenterna tillfrågades om vilket kön de personer haft som de varit sexuell attraherade av, haft sexuella fantasier om och vilka de haft erfarenhet av att varit sexuellt med (se Tabell 1).

När det gällde vilket kön de personer haft som respondenterna varit sexuellt attraherad av var fördelningen relativt jämn mellan att uppgä "Alltid kvinnor" 42 procent och "Alltid män" 44 procent (se Tabell 1). Totalt 14 respondenter (14 %) i hela gruppen uppgav att de blev sexuellt attraherade av både män och kvinnor, men där flest uppgav "oftast män men ibland kvinnor" (13 %). Med tanke på resultatet från de univariata analyserna var det inte förvånande att skillnaderna mellan män och kvinnor var signifikanta ($p = .000$) och kön korrelerade starkt med kön på dem man varit sexuellt attraherad av ($r = -.98$). Kvinnor uppgav alltså i högre utsträckning (23 %) jämfört med män (5 %) att de känner samkönad attraktion.

När respondenterna rapporterade vilket kön de personer hade som de haft sexuella fantasier om uppgav 42 procent fantasier om uteslutande kvinnor, medan 30 procent uppgav uteslutande män, och detta var då nästan lika förekommande som "Oftast män men ibland kvinnor" (27 %) (Tabell 1). Även detta korrelerade signifikant med respondenternas kön ($p = .000$). Kvinnor uppgav alltså i högre utsträckning (48 %) samkönade fantasier, jämfört med män (5 %).

När det sedan gällde den sexuella praktiken, alltså vilka respondenter varit sexuellt med, framkommer att "Alltid kvinnor" (41 %) och "Alltid män" (55 %) var mest frekvent (Tabell 1). Sambandet med kön var signifikant ($p = .000$).

Tabell 1. Sexuell attraktion, sexuella fantasier samt varit sexuellt med i förhållande till kön

	Attraktion	Fantasi	Sexuell praktik
Alltid kvinnor	42 %	42 %	41 %
Oftast kvinnor men ibland män	1 %	1 %	0 %
Ungefär lika ofta kvinnor som män	0 %	0 %	0 %
Oftast män men ibland kvinnor	13 %	27 %	2 %
Alltid män	44 %	30 %	55 %
Annat	0 %	0 %	2 %

Det förefaller vara en samstämmighet mellan vad respondenterna betraktade sig när de i frågeformuläret fick välja bland olika alternativ såsom heterosexuell-, homosexuell identitet osv. samt de personer de varit sexuellt aktiva med. De flesta respondenter i studien betraktade sig således som heterosexuella och har också uteslutande erfarenhet av att vara sexuellt med någon av motsatt kön. Däremot skiljer detta sig åt när det gäller sexuell attraktion samt sexuella fantasier, där respondenterna i större utsträckning rapporterar attraktion och fantasier kopplat till kvinnor än mot män. Denna skillnad verkar dock i stor utsträckning vara ett resultat av kvinnors attraktion och fantasier där kvinnor i större utsträckning jämfört med män uppgett samkönad attraktion och samkönade fantasier.

Sexualitetens betydelse, sexuell livsstil och sexliv i tidsperspektiv

Två tredjedelar av respondenterna (70 %) uppgav att deras sexualitet var ganska eller mycket viktig för dem. Totalt 16 procent var mer neutrala och uppgav att betydelsen var "Varken eller", och för 2 procent hade sexualiteten mycket liten betydelse (se Figur 1).

Figur 1. Fördelningen av respondenternas upplevelse av hur stor betydelse sexualiteten hade för dem.

Vid frågor kring livsstil uppgav majoriteten av respondenterna att de ville ha en stadigvarande sexuell förbindelse (81 %). Av respondenterna svarade 5 personer (5 %) att de ville ha flera stadigvarande sexuella förbindelser, 4 personer (4 %) svarade att de ville ha tillfälliga sexuella förbindelser medan 6 personer (6 %) uppgav att de inte ville ha några sexuella relationer.

Utifrån hur respondenterna svarat, hur de skulle vilja ha det när det gäller sexuella förbindelser så uppgav en majoritet av respondenterna att de var nöjda och levde utifrån som de ville leva (78 %).

När det gäller sexliv i ett tidsperspektiv fick respondenterna svara på frågor kring sexlivet fram till att de fyllde 35 år, och efter att de fyllt 35 år (se Tabell 2). De flesta uppgav att de helt eller i stort sett har kunnat ha ett sexliv så som de själva velat fram till att de fyllde 35 år (76 %). Det framkom att 5 procent upplevde att de inte alls kunnat ha det sexliv som de velat ha fram till 35 års ålder.

Majoriteten uppgav att de även efter 35 års ålder kunnat leva sexuellt helt eller i stort sett som de själva velat (77 %) och det var ungefär samma antal som inte kunnat leva som de velat (6 %) fram till eller efter 35 års ålder (Tabell 2).

Tabell 2. I vilken utsträckning respondenterna kunnat leva sitt liv sexuellt som de velat fram till och/eller efter 35 års ålder.

	Under 35	Över 35
Helt som jag önskade	27 %	33 %
I stort sett som jag önskade	49 %	44 %
Endast delvis som jag önskade	19 %	17 %
Inte alls som jag önskade	5 %	6 %

Sexuella relationer, erfarenheter och handlingar

Nästan alla (99 %) uppgav att de hade eller hade haft en fast relation med någon. De flesta av respondenterna hade haft en sexpartner de senaste 12 månaderna (75 %). Antal sexpartners under sin livstid varierade mellan 0 och 100 partners, där genomsnittet var 13,1 och medianvärdet var 7,5 antal partners. Det vanligast rapporterade var

fyra sexpartners under sitt liv (13 %). Ungefär var tredje respondent (31 %) hade haft tillfälligt sex med annan person än deras partner under ett stadigvarande förhållande (av dessa var 40 procent män och 23 procent kvinnor), och tre personer av dessa hade sin partners samtycke till detta, medan 29 personer hade haft tillfälligt sex utan stadigvarandes partners samtycke.

Respondenterna fick också frågor där det handlade om att skilja på tillfälligt sex med annan partner och att ha en sexuell relation (alltså inte enbart tillfälligt sex) med en annan person än sin stadigvarande partner, och där framkom att 23 procent av respondenterna haft en sexuell relation med en annan person än sin stadigvarande partner. I fyra procent av de fallen var det med partners samtycke.

När det gällde om respondenternas stadigvarande partner varit sexuellt tillsammans med någon under deras förhållande som de vetat om, så framkom att 16 procent hade eller hade haft en partner som varit med någon annan sexuellt under deras förhållande. Av dessa var 17 procent kvinnor och 15 procent män. För två personer av respondenterna var det med deras samtycke. Bland de äldre uppgav 31 procent att de haft en sexuell relation utanför sitt förhållande, detta var nästan dubbelt så stor andel som bland de yngre.

Respondenterna uppgav en stor variation när det gällde erfarenhet av sexuella handlingar och aktiviteter som de själva velat ha. Av Tabell 3 framgår att de flesta hade erfarenhet av att ha rört och/eller stimulerat någon annans könsorgan (95 %), någon hade rört och eller stimulerat deras könsorgan (94 %), själva utfört oralsex på någon (92 %) eller någon utfört oralsex på dem (88 %) och/eller haft vaginalsex (94 %). Kvinnor har signifikant oftare uppgett att någon visat sitt könsorgan för dem (81 % kontra 64 %).

Det senaste årets sexuella handlingar och aktiviteter

Det var stor spridning när det gällde hur många gånger respondenterna haft sex med någon partner i genomsnitt per månad under det senaste året (0–30 gånger). Respondenterna hade i genomsnitt haft sex 4 gånger per månad och medianvärdet var 3 gånger, med en standardavvikelse på 4,87. Totalt uppgav 29 procent att de i snitt inte haft sex med någon partner månatligen under det senaste året.

Tabell 3. Erfarenhet av sexuella handlingar och aktiviteter som respondenterna själva velat.

Handlingar och aktiviteter av eget val	n	Valid procent
Jag har inte av egen vilja varit med om något av nedan nämnda sexuella handlingar	4	4 %
Jag har visat mitt könsorgan för någon	69	72 %
Någon har visat sitt könsorgan för mig	73	77 %
Jag har rört och/eller stimulerat någons könsorgan med händer och/eller fingrar	90	95 %
Någon har rört och/eller stimulerat mitt könsorgan med händer och/eller fingrar	89	94 %
Jag har tittat på när någon onanerar	50	53 %
Jag har onanerat inför någon	46	48 %
Jag har utfört oralsex på någon (sugit eller slickat på könsorgan)	87	92 %
Någon har utfört oralsex på mig	84	88 %
Jag har haft vaginalt sex (sex i slidan, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis)	89	94 %
Jag har haft analsex (sex i ändtarmen, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis)	43	45 %
Jag har poserat för sexfoto eller sexfilm åt någon (ex via appar, chattar, forum, sociala medier osv)	10	11 %
Någon har poserat för sexfoto eller sexfilm åt mig (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv.)	11	12 %
Jag har haft samtal av sexuell karaktär på internet (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)	21	22 %
Jag har haft sex med tre eller flera personer samtidigt	8	8 %

Ungefär var femte informant (22 %) var missnöjd med antalet gånger de haft sex, medan 78 procent uppgav att de var delvis nöjda till helt nöjda.

När det gällde respondentgruppens erfarenhet av onani var medelvärdet 4 gånger per månad under det senaste året, och medianvärdet var 2. Cirka 30 procent uppgav att de inte onanerat det senaste året. Majoriteten av respondenterna var i stort sett nöjda (82 %) med sin onanifrekvens (se Tabell 4).

Medelvärde för frekvens av oralsex (sugit eller slickat på könsorgan) var 3 gånger per månad under det senaste året, och medianvärdet var 2. Även här uppgav 30 procent att de inte haft oralsex det senaste året. Respondenterna var överhängande nöjda (65 %) med hur ofta de haft oralsex i snitt per månad det senaste året (se Tabell 4).

När det gällde respondenternas erfarenhet av vaginalsex (sex i slidan, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis) var medelvärdet 5,5 och medianvärdet 4 gånger per månad under det senaste året. Ungefär var sjätte respondent (16 %) uppgav att de inte haft vaginalsex det senaste året. Totalt var 57 procent helt eller i stort sett nöjda med hur ofta de haft vaginalsex i snitt per månad det senaste året (se Tabell 4).

Medelvärde för frekvens av analsex (sex i ändtarmen, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis) var 0,7 gånger per månad under det senaste året, och medianvärdet var 0 (standardavvikelse 2,7). Totalt 82 procent uppgav att de inte haft analsex det senaste året. Respondenterna var som regel nöjda med hur ofta de haft analsex, där 84 procent uppgav helt eller i stort sett nöjda (se Tabell 4).

Tabell 4. I vilken utsträckning respondenterna var nöjda med det antalet gånger i snitt per månad under det senaste året de onanerat, haft oralsex, vaginalsex och analsex.

	Onani	Oralsex	Vaginalsex	Analsex
Helt nöjd	53 %	37 %	32 %	70 %
I stort sett nöjd	29 %	28 %	25 %	14 %
Delvis nöjd	14 %	22 %	25 %	8 %
Inte alls nöjd	4 %	13 %	18 %	8 %

Sexuell lust och orgasm under det senaste året

Totalt var det 47 procent av respondenterna som uppgav att de ofta upplevt sexuell lust under det senaste året, och nästan lika många (46 %) uppgav att de upplevt lust ibland. Det var 7 procent som uppgav att de aldrig eller sällan upplevt sexuell lust under det senaste året. I dessa siffror döljer sig dock signifikanta samband med kön. Manliga respondenter tenderar i större utsträckning att uppges att de

”ofta” känt lust det senaste året (64 %), något som endast cirka en tredjedel (34 %) av kvinnor uppger. En majoritet av kvinnor uppger att de känt lust ”ibland” under det senaste året (55 %) att jämföra med de manliga respondenterna (36 %) ($r = .342$, $p = .011$). Majoriteten var relativt nöjda med antalet gånger de känt sexuell lust det senaste året (helt nöjd 38 %, i stort sett nöjd 28 %, delvis nöjd 24 %). Var tionde respondent (10 %) var inte alls nöjd med antalet gånger de känt sexuell lust det senaste året. Det finns även ett signifikant samband mellan kön och nöjdheten med förändringen i lust. Män tenderade i större utsträckning att vara nöjda med förändringen i sin lust – hela 83 procent uppger att de var helt eller i stort sett nöjda med denna. Motsvarande för kvinnor var 53 procent ($r = .338$, $p = .013$).

Respondenterna upplevde vissa förändringar när det gäller sexuell lust det senaste året, jämfört hur det var för 5 år sedan. Ungefär var fjärde respondent (28 %) upplevde mer sexuell lust det senaste året jämfört med för 5 år sedan, och 34 procent upplevde mindre sexuell lust det senaste året, medan 38 procent uppger att den var oförändrad. De flesta var mer eller mindre nöjda med hur lusten varit det senaste året jämfört med för 5 år sedan (helt nöjd 30 %, i stort sett nöjd 30 %, delvis nöjd 18 %), medan 22 procent uppger att de inte alls var nöjda med hur sexlusten varit det senaste året jämfört med för fem år sedan.

När det gällde respondenternas erfarenhet av orgasm/utlösning vid sex med en partner under det senaste året, uppger hälften (50 %) att de alltid upplevde orgasm/utlösning, och 32 procent uppger att de oftast upplevde det. Totalt 9 procent uppger sällan och 9 procent upplevde att de aldrig upplevt orgasm/utlösning vid sex med partner det senaste året. Att få orgasm vid sex verkar samvariera med kön. Den manliga respondenterna uppger i 71 procent av fallen att de ”alltid” fick orgasm, något som endast 35 procent av kvinnorna gjorde ($r = .399$, $p = .002$).

Majoriteten var relativt nöjda med när det gällde hur ofta de upplevt orgasm/utlösning det senaste året (helt nöjd 58 %, i stort sett nöjd 16 %, delvis nöjd 14 %). Var tionde respondent (12 %) var inte

alls nöjd med hur ofta de upplevt orgasm/utlösning det senaste året. Nöjdheten samvarierade signifikant med ålder: respondenter mellan 34 och 45 år svarar oftare att de är "delvis nöjda" (23 %) än respondenter mellan 46 och 55 år (4 %). De äldre respondenterna tenderar istället att uppge "inte alls nöjd" (19 %) i större utsträckning än de yngre (4 %) ($r = .330$, $p = .019$).

Respondenterna fick också frågor kring hur ofta partnern upplevt orgasm/utlösning vid sex det senaste året och där 58 procent uppgav att de alltid upplevt orgasm, och 32 procent oftast upplevt det. Totalt 4 procent av partners upplevde sällan orgasm/utlösning vid sex med partner det senaste året och 6 procent uppgavs aldrig ha upplevt det under det senaste året. Även här finns ett signifikant samband med kön. Kvinnor uppger i större utsträckning (75 %) att deras partner får orgasm "alltid" vid sex, något som endast en minoritet (40 %) av männen gör. Istället tenderar män att uppge "ofta" (50 %) i större utsträckning än kvinnorna (15 %) ($r = .428$, $p = .001$).

Majoriteten av respondenterna var övervägande nöjda med hur ofta partnern upplevt orgasm/utlösning det senaste året (helt nöjd 66 %, i stort sett nöjd 21 %, delvis nöjd 7 %). Fem personer var inte alls nöjd med hur ofta partnern upplevt orgasm/utlösning.

När det gällde orgasm/utlösning vid onani uppgav en majoritet av respondenterna att de alltid upplevde det vid onani (66 %), medan 14 procent uppgav att de oftast upplevde det, men 1 procent uppgav att de aldrig upplevt det vid onani. Totalt 19 procent uppgav att de aldrig onanerar. En majoritet av de respondenter (67 %) som onanerar uppgav att de var helt nöjda med hur ofta de upplevt orgasm vid onani, medan 14 procent uppgav i stort sett nöjd och 4 procent delvis nöjd. Två personer uppgav att de inte alls var nöjda.

Sexuella handlingar mot ens vilja

Totalt uppgav 13 personer (13 %) att de hade blivit utsatta för sexuella handlingar mot deras vilja. Det fanns en signifikant könsskillnad: 23 procent av kvinnorna och 2 procent av männen svarade ja på frågan om de utsatts för sexuella handlingar mot ens vilja ($p = .004$). Då underlaget är begränsat har vi valt att fortsättningsvis redovisa i

antal personer vad gäller handlingar mot ens vilja. Utav de 13 personer var de vanligaste rapporterade sexuella handlingar mot deras vilja att blivit utsatt för vaginalt sex (13 personer), någon rört och eller stimulerat deras könsorgan (8 personer), någon visat sitt könsorgan för dem (8 personer), tvingats till att röra och/eller stimulera någon annans könsorgan (5 personer), blivit utsatt för analsex (5 personer), och/eller utfört oralsex på någon (4 personer). Det var möjligt att uppge flera handlingar som gjorts mot ens vilja per person.

En respondent uppgav att hen utsatt någon annan för våld (sexuellt eller fysisk) mot deras vilja i ett sexuellt sammanhang. 1 person uppgav att hen är tveksam/vet inte.

Sexualitet och internet

En majoritet av respondenterna hade tillgång till flera olika enheter med internetuppkoppling.

När det gällde sexual relaterade internethandlingar uppgav ungefär hälften (48 %) att de inte gjorde något som hade med sex att göra på internet (se Tabell 5). De fyra vanligaste handlingar och aktiviteter som respondenterna hade erfarenhet av var att titta på filmer i syfte att bli sexuellt upphetsad (33 %), titta på bilder i upphetsande syfte (26 %), köpa sexprodukter (16 %) och/eller läsa texter (ex. noveller/berättelser) i upphetsande syfte (12 %) (Tabell 5). Kvinnor rapporterade i större utsträckning (67 %) jämfört med män (24 %) att de inte gjorde något på internet som hade med sex att göra. Män uppgav i större utsträckning jämfört med kvinnor att de tittade på bilder (49 % respektive 8 %) och filmer (62 % respektive 11 %). Det fanns ett signifikant samband med ålder: äldre tenderar att svara att de inte gör något som har anknytning till sex på internet (58 %) i större utsträckning än yngre (36 %) ($r = .220$, $p = .035$). Yngre tenderar även att söka sexualupplysning på internet (14 %) i något större utsträckning än äldre (2 %) ($r = .218$, $p = .037$).

Tabell 5. Erfarenhet av sexualrelaterade internethandlingar/aktiviteter.

Sexualrelaterade internethandlingar	n	Valid procent
Jag gör inget som har anknytning till sexualitet på internet	45	48 %
Letar efter sexkontakter	5	5 %
Håller kontakten med sexpartner	4	4 %
Läser texter (t.ex. noveller/berättelser) i syfte att bli sexuellt upphetsad	11	12 %
Tittar på bilder i syfte att bli sexuellt upphetsad	24	26 %
Tittar på filmer i syfte att bli sexuellt upphetsad	31	33 %
Läser/svarar på sexannonser	2	2 %
Chattar med likasinnade	5	5 %
Söker sexualupplysning/rådgivning	7	7 %
Köper sexprodukter (filmer, sexleksaker, kondomer osv)	15	16 %
Köper sex	1	1 %
Säljer sex	0	0 %
Har cybersex	2	2 %
Uppsöker sexuella communitys (ex- Sylvester, BodyContact, Knullkontakt eller liknande)	2	2 %
Annat	0	0 %

Utav de se som använde sig av internet när det gällde sexualrelaterade aktiviteter/handlingar uppgav en majoritet (85 %) att de var nöjda med den utsträckning som de använde sig av internet i sexual relaterat syfte (se Figur 2).

Figur 2. Fördelningen av respondenternas önskan över framtida sexuella aktiviteter på internet.

Sammanfattning av resultat

Respondenterna

- 56 procent kvinnor
- Medelålder 45 år (sd= 6,3)
- Födda i Sverige (89 %)
- Jämt fördelade över större städer (22 %), mindre städer (39 %) och byar (39 %)
- Generellt högre utbildning (68 % åtminstone 3-årig eftergymnasial utbildning)
- Giftna (46 %) eller sammanboende (27 %)
- 1–2 barn (66 %)
- Heterosexuella (99 %)

Sexuell attraktion och fantasier

- 14 procent av respondenterna uppgav sexuell attraktion till både män och kvinnor: det vanligaste var attraktion till "Oftast män men ibland kvinnor" (13 %). Samkönad attraktion var vanligast hos kvinnorna: 23 procent av de tillfrågade uppgav detta jämfört med 5 procent av männen.
- Totalt 72 procent av respondenterna uppgav att de endast haft icke samkönade fantasier (män om kvinnor, kvinnor om män).
- Kvinnorna hade samkönade fantasier i större utsträckning än männen: 48 procent uppgav att de upplevt sexuella fantasier om "oftast män, men ibland kvinnor". Bland de manliga respondenterna uppgav 5 procent samkönade fantasier.
- De fantasier och den attraktion som de kvinnliga respondenterna rapporterat omsattes inte till sexuella handlingar.

Sexuella partners, livsstilar och relationer

- Över 90 procent av både männen och kvinnorna uppgav att de endast haft sexuella partners av det motsatta könet. Ålder visade inte på några variationer.
- Det vanligaste var 4 sexpartners under sitt liv (13 %). Dock variationer inom gruppen i stort.
- 81 procent av respondenterna uppgav att de vill leva i stadigvarande sexuella relationer. Kön och ålder påverkade mycket begränsat.
- 78 procent av respondenterna uppgav att de lever helt och hållet i enlighet så som de önskar vad gäller sexuell livsstil.
- 99 procent uppgav att de haft en fast relation och 31 procent att de haft tillfälligt sex utanför dessa. Av dess var 40 procent män och 23 procent kvinnor.
- 16 procent uppgav att deras partner haft en sexuell relation utanför deras förhållande. 17 procent av dessa var kvinnor och 15 procent män.
- 31 procent av de äldre (46–55 år) respondenterna uppgav att de haft en sexuell relation utanför sitt förhållande. Detta var nästan dubbelt så stor andel som bland yngre (34–45 år).

Sexuell lust och orgasm

- 47 procent av respondenterna uppgav att de upplevt sexuell lust "ofta" under det senaste året, och 46 % uppgav "ibland". 7 procent hade "aldrig eller sällan" upplevt sexuell lust under det senaste året.
- Männen tenderade i större utsträckning att uppges att de "ofta" känt lust det senaste året (64 %), jämfört med 34 % av kvinnorna. 55 procent av kvinnorna uppgav att de känt lust "ibland" under det senaste året, att jämföra med 36 % av männen.
- 50 % uppgav att de alltid upplevde orgasm/utlösning, och 32 procent uppgav att de oftast upplevde det. Totalt 9 procent uppgav sällan och 9 procent upplevde att de aldrig upplevt orgasm/utlösning vid sex med partner det senaste året. Den manliga respondenterna uppgav i 71 procent av fallen att de "alltid" fick orgasm, jämfört med 35 procent av kvinnorna.

Sexuella handlingar och erfarenheter

- De flesta hade erfarenhet av att ha rört och/eller stimulerat någon annans könsorgan (95 %), någon hade rört och eller stimulerat deras könsorgan (94 %).
- Erfarenheter av oralsex på någon (92 %) eller av att någon utfört oralsex på dem (88 %) var också vanligt.
- 94 procent hade erfarenhet av vaginalsex.
- I genomsnitt hade respondenterna haft sex 4 gånger per månad under det senaste året. 29 procent hade i snitt inte haft sex med någon annan under en typisk månad.
- 4 gånger per månad var medelvärde gällande respondenternas erfarenheter av onani. Cirka 30 procent uppgav att de inte onanerat det senaste året. Cirka 80 procent av respondenterna uppgav att de i snitt har haft analsex "0" gånger per månad under det senaste året.

Sexualitet och internet

- Respondenterna hade i stor utsträckning tillgång till enheter med internet (dator 90 %, Ipad 74 % eller telefon 99 %).
- Kvinnorna uppgav i större utsträckning än männen att de inte gör något som har med sex att göra på internet (67 % respektive 24 %).

Männen uppgav i större utsträckning än kvinnorna att de tittar på sexuella bilder (49 % respektive 8 %) och sexuella filmer (62 % respektive 11 %). Respondenterna uppgav att de inte vill att deras sexuella aktiviteter på internet skall öka eller minska (85 % som grupp, och 78 % av männen respektive 100 % av kvinnorna).

Sexuella handlingar mot ens vilja

- 13 procent uppgav att de hade erfarenhet av sexuella handlingar mot ens vilja. Dessa var 12 kvinnor och 1 man.
- De vanligaste handlingarna mot ens vilja var:
 - Att man haft vaginalt sex (med penis, fingrar, föremål) (13 personer)
 - Att någon visat sitt könsorgan för en (8 personer)
 - Att någon rört ens kön med händer (8 personer)
 - Att man haft analsex (med penis, fingrar, föremål) (5 personer)
 - Att man har rört och/eller stimulerat någons kön med händer (5 personer)

DISKUSSION

Även om underlaget för resultaten i vår pilotstudie ”Sex i Sydsverige 2016 – Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne” är begränsat finns en del att diskutera, dels utifrån den tidigare sexualvaneundersökningen ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998), dels med utgångspunkt i de samhälleliga förändringar som skett under dessa tjugo år.

Då respondenterna i vår pilotstudie beskriver sig själva som heterosexuella, identifierar sig som kvinna eller man, gifta eller sammanboende, tillhörande medelklass och födda i Sverige är detta, som vi redan angett, en viktig aspekt av hur resultaten kan tolkas och vilka begränsningar det kan innebära. I studien har många olika sexuella parametrar undersökts såsom attraktion, livsstil, relationer, handlingar och aktiviteter, och vad vi fann var att överlag uppgav de flesta att de är nöjda med det sätt de lever, och med de sexuella aktiviteter de har. Dock innebär fasta svarsalternativ i frågeformulär att det inte går att fånga nyanser i deras svar.

Eftersom majoriteten av respondenterna betraktade sig som heterosexuella, är det inte anmärkningsvärt att över 90 procent enbart varit sexuellt tillsammans med motsatta könet. Dock uppger 48 procent av kvinnorna att de har samkönade sexuella fantasier, och jämför vi med män så är där endast 5 procent av dem som uppger samkönade sexuella fantasier. När det kommer till attraktion så uppger 23 procent av kvinnorna samkönad attraktion medan männen uppger det i 5 procent. Skillnaderna överensstämmer med ”Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996” (Lewin 1998) där samkönade fantasier

var vanligare än samkönad attraktion, likaså var både samkönad attraktion och fantasier vanligare bland kvinnor jämfört med män. Dock ser vi att gapet mellan kvinnor och män ökat under dessa år, då samkönad attraktion bland kvinnor nästan tredubblats sedan den senaste sexualvaneundersökningen 1996 (ibid.) och att samkönade fantasier mer än fördubblats, medan männen ligger ungefär på samma procentsats som tidigare. Att kvinnor upplever samkönad attraktion och fantasier i större utsträckning jämfört med män är också i linje med forskning från Diamonds et al (2008, 2017), som visar att kvinnor verkar ha en större kapacitet för en mer flytande sexualitet. Dock påpekas att många faktorer påverkar huruvida attraktionsmönster och fantasier förverkligas i det levda livet.

En annan förändring jämfört med "Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996" (Lewin 1998) är att antal partner tycks ha ökat något under dessa tjugo år. Ett mindre antal individer uppger betydligt fler partners än genomsnittet, vilket även framkom i den senaste sexualvaneundersökningen (ibid.). Det är 31 procent som uppger i vår pilotstudie att de haft tillfälligt sex utanför en eller flera fasta förbindelser. Av dessa var 40 procent män och 23 procent kvinnor.

Utan att fördjupa oss i orsaker till så kallad otrohet, så kan vi konstatera att forskning om hur människor behåller den sexuella lusten inom långvariga relationer är relativt begränsad. Även om sexuell lust varierar både inom individer och mellan individer i relationer över tid (se t.ex. Elmerstig 2012, Leiblum 2010, Lundberg & Löfgren-Mårtenson 2010/2016), så är detta något som problematiseras i sexuell klinisk behandling och inte minst i media. Orsaker till minskad eller utebliven sexuell lust kan handla om individuella faktorer såsom stress och sjukdom, medan de i ett parförhållande även kan vara relaterat till problem i relationen. På en strukturell samhällslevelig nivå kan det handla om förväntningar och attityder till sexuell lust utifrån ett genusperspektiv och dessutom om restriktiva attityder till sexualitet generellt sett. I vår studie framkommer skillnader mellan män och kvinnor och där manliga respondenter, jämfört med kvinnliga, i större uträkning uppger att de känt lust "ofta" det senaste året. När det gäller förändringar i lust, jämfört med 5 år tidigare, tenderar fler män jämfört med kvinnor att vara mer nöjd med förändringen.

Dock pekar vår pilotstudie på att de flesta lever ett sexuellt liv som de är relativt nöjda med.

Vad gäller erfarenheter av olika sexuella handlingar visar vår studie att analsex är en betydligt vanligare handling än i den tidigare sexualvaneundersökningen 1996 (jfr Lewin 1998). Även denna överensstämmer med andra studier som undersökt erfarenhet av sexuella handlingar, exempelvis UngKaB (Tikkanen, Abellsson & Forsberg 2011, Folkhälsomyndigheten 2017).

Den omfattande samhällsliga förändring som skett via internets genombrott under åren sedan Sex i Sveriges genomförande 1996 (Lewin 1998), märks främst genom att dessa frågor givet inte fanns med då. Andra studier som gjorts om användandet av internet för kärleks och sexuella syften några år senare i början av 2000-talet pekar framförallt på stora könsskillnader. Män använder överlag internet mer för att konsumera pornografi och kvinnor för att söka information och köpa sexhjälpmedel (Månsson, Tikkanen, Daneback & Löfgren-Mårtenson 2004, Daneback & Månsson 2009, 2013). Även om dessa könsskillnader tycks vara i viss upplösning vad gäller ungdomar och unga vuxna (t.ex. Löfgren-Mårtenson & Månsson 2006), så visar även vår pilotstudie tydliga skillnaden mellan könen bland vuxna vad gäller att använda internet för sexuella syften. Det är 67 procent av kvinnorna och 24 procent av männen som uppger att de överhuvudtaget inte gör något som har med sex att göra på internet. Av dem som använder internet för sexuella syften uppger 49 procent av männen att de tittar på bilder och 62 procent tittar på filmer i syfte att bli sexuellt upphetsad; motsvarande siffror hos kvinnor är 8 procent respektive 11 procent. I vår pilotstudie ingick inte frågor om dejting på nätet och/eller om de olika dejtingsajter som kan vara mer eller mindre explicita till sin natur (jfr exempelvis Viktoria Milan som vänder sig till gifta och samboende som söker en affär).

Avslutningsvis handlar ytterligare område värt att uppmärksamma om den höga andel, 13 procent (13 personer, 12 kvinnor 1 man), som angett att de varit utsatta för sexuella handlingar mot deras vilja. Då underlaget är begränsat har vi som nämnt valt att redovisa

i antal personer vad gäller handlingar mot ens vilja, och det är svårt att veta om det är samma personer som uppger flera olika handlingar (vaginalt sex med penis, fingrar, föremål (13 personer), att någon visat sitt könsorgan för en (8 personer), att någon rört ens kön med händer (8 personer). När det gäller könsskillnaderna i vårt material, vet vi sedan tidigare (Socialstyrelsen 2015) att fler kvinnor än män rapporterar att de varit utsatta för sexuella handlingar mot deras vilja, dock är utsatthet för sexualbrott relativt utforskat hos män och män anmäler sexuella övergrepp i lägre utsträckning jämfört med kvinnor. Värt att notera är att vår pilotstudie genomfördes innan den samhällseliga uppmärksamhet som under 2017 och 2018 varit gällande sexuella övergrepp och trakasserier (#Metoo), då många tabun bröts då offentliga personer öppet berättade om deras erfarenheter av sexuella handlingar mot deras vilja.

Begränsningar och fortsatta forskningsfrågor

Genomförandet av pilotstudien visar på svårigheter med insamlande av kvantitativ data gällande sexualvanor (låg svarsfrekvens). Dock har de som svarat på enkäten i mycket stor utsträckning fullföljt och besvarat alla frågorna. Den kvantitativa analysen visar att ålder som dikotom variabel genererar endast ett ytterst begränsat antal signifikanta korrelationer. Kön är betydligt mer effektiv som analysvariabel. Här skulle en studie med kvalitativa forskningsintervjuer varit en möjlighet till fördjupad kunskap på området.

Att det empiriska materialet består till största delen av heterosexuella, utgör som nämnts ett flertal gånger en stor brist i materialet, och begränsar kraftigt utsagor riktade mot andra delar av populationen. Vi fick heller inte in tillräckligt med material för att kunna uttala oss om det mångkulturella samhället och dess eventuella inverkan på sexualitet.

Som helhet torde det vara fruktbart att se på resultaten som preliminära ingångar till den nationella SRHR-studien, som genomförs 2018 av Folkhälsomyndigheten. En annan tänkbar fortsättning är att genomföra en eller flera kvalitativa forskningsstudier i relation till specifika målgrupper (t.ex. personer med funktionsnedsättningar, män som har sex med män, kvinnor som har sex med kvinnor, trans-

personer) i avsikt att skapa fördjupad kunskap utifrån sexualitetens komplexitet och att sätta den kvantitativa pilotstudiens resultat i relation dels till individens kontext, dels till den samhälleliga och den första bild som nu skapats om sexualvanor, livsstilar och sexuella förväntningar.

REFERENSER

- Aftonbladet/Inizio (2018). *Så mycket sex har svenskarna*. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/oRGe77/ny-matning-sa-mycket-sex-har-svenskarna> (Hämtad 15 augusti 2018).
- Aftonbladet/United Minds (2013). *Den mest omfattande sexstudien på 17 år*. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/sverigeligger/article16787291.ab> (Hämtad 20 januari 2016).
- Andreassen, R., Nebeling Petersen, M., Harrison, K. & Raun, T. (2018). *Mediated Intimacies, Connectivities, Relationalities and Proximities*. London and New York: Routledge
- Bauman, Z. (2003). *Liquid Love. On the Frailty of Human Bonds*. Cambridge: Polity Press.
- Beckman, N. (2015). *Epidemiological studies of sexuality in old age*. Avhandling. Neuroscience and Physiology Neuropsychiatric Epidemiology Sahlgrenska Academy at University of Gothenburg.
- Bildtgård, T. & Öberg, P. (2015). Förändrade intimitetsformer bland äldre i det senmoderna samhället. *Journal of the Swedish Sociological Association* 52(1): 5–31.
- Castellanos Usigli, A. (2018). *Sex in Japan*. Sexualityobserver. <http://www.sexualityobserver.com/sexin-japan-the-professor-of-beijinhoh.htm#sthash.1BTRVhbB.iTwLAq6J.dpbs> (Hämtad 18 januari 2018).
- CODEX (2018). Regler och riktlinjer för forskning. Uppsala universitet och Vetenskapsrådet. <http://www.codex.vr.se/index.shtml>. (Hämtad 1 april 2016).
- Daneback, K. & Månsson, S.-A. (2013). *Sexuality and the Internet. A Collection of Papers 2003–2013*. Malmö University: FoU-rapport 2013:1.
- Daneback, K. & Månsson, S.-A. (2009). Kärlek och sexualitet på internet 2009. I: Ungdomsstyrelsen. *Se mig. Unga om sex och internet*. Stockholm: Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:9.

- Diamond, L. M. (2016). Sexual fluidity in Male and Females. *Current Sexual Health Report* 8: 249–256.
- Diamond, L. M. (2008). *Sexual fluidity: Understanding women's love and desire*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Diamond, L. M., Dickenson, J.A. & Blair, K.L. (2017). Stability of Sexual Attractions across Different Timescales: The Roles of Bisexuality and Gender. *Archives of Sexual Behavior* 46: 193–204.
- Driemeyer, W., Janssen, E., Wiltfang, J. & Elmerstig, E. (2017). Masturbation experiences of Swedish Senior High School Students- Gender Differences and similarities. *The Journal of Sex Research* 54(4–5): 631–641.
- Ejdelind, M. & Salomonsson, A. (2010). *Offer för missbruket? En diskursanalys av dags- och kvällspressens framställning av sexmissbrukande män och kvinnor*. Lunds Universitet, Campus Helsingborg.
- Elmerstig, E. (2016). Smärtsamma samlag och genusideal. I: Magnusson, C. & E. Häggström-Nordin (red.). *Ungdomar, sexualitet och relationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Elmerstig, E. (2012). Sexuella problem och sexuella dysfunktioner. I L. Plantin & S-A. Månsson (red). *Sexualitetsstudier*. Stockholm: Liber.
- Elmerstig, E., Wijma, B., Årestedt, K, & Swahnberg, K. (2017). "Being good in bed" – Body concerns and Gender expectations among Swedish female and male senior high school students. *Journal of Sex & Marital Therapy* 43(4): 326–342.
- Elmerstig, E. & Thomtén, J. (2016). Vulvar pain-Associations between first-time vaginal intercourse, tampon insertion and later experiences of pain. *Journal of Sex and Marital Therapy* 42(8): 707–720.
- Elmerstig, E., Wijma, B., Sandell, K. & Berterö, C. (2014). Sexual interaction or a solitary action: young Swedish men's ideal images of sexual situations in relationships and in one-night stands. *Sexual and reproductive Healthcare* 5: 149–155.
- Elmerstig, E., Wijma, B. & Swahnberg, K. (2013). Prioritizing the partner's enjoyment- A population-based study in young Swedish women with experience of pain during vaginal intercourse. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology* 34(2): 82–89.
- Elmerstig, E., Wijma, B, Sandell, K & Berterö, C. (2012). Sexual pleasure on equal terms: Young women's ideal sexual situations. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology* 33(3): 129–134.
- Expressen (2016). Ledarsidan: *Gabriel Wikströms sex är en privatsak*. <https://www.expressen.se/ledare/gabriel-wikstroms-sex-ar-en-privatsak/>. (Hämtad 1 september 2016).
- Fexeus, H. (2009). *Alla får ligga: strategier i förförelsekonst för den moderna gentlemanen och kvinnan*. Stockholm: Bokförlaget Forum.

- Folkhälsomyndigheten (2017). *Nu genomförs en studie om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/sexuell-halsa-hivprevention/srhr/srhr2017/>. (Hämtad 20 november 2017).
- Folkhälsomyndigheten (2017). *Sexualitet och hälsa bland unga i Sverige. UngKAB15- en studie om kunskap, attityder och beteende bland unga 16-29 år*. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/11272529714342b390d40fe3200f48cf/sexualitet-halsa-bland-unga-sverige-01186-2017-1-webb.pdf> (Hämtad 21 januari 2018).
- Forsberg, M. (2010). Ungdomar och sexualitet. I: P.O. Lundberg & L. Löfgren-Mårtenson (red.), *Sexologi*. Stockholm: Liber.
- Fredlund, C., Svedin, C.G., Priebe, G., Jonsson, L. & Wadsby, M. (2017). Self-reported frequency of sex as self-injury (SASI) in a national study of Swedish adolescents and association to sociodemographic factors, sexual behaviors, abuse and mental health. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health* 11: 9.
- Gagnon, J. & Simon, W. (1973/2005). *Sexual Conduct: The Social Source of Human Sexuality*. 2:a uppl. Chicago: Aldine.
- Giddens, A. (1995). *Intimitetens omvandling: Sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Hall, I., Plantin, L. & Tornberg, J. (2017). *HIV – Kunskaper och attityder inom primärvården*. Malmö högskola: Hälsa och samhälle. FoU-rapport 2017:2.
- Heide, M. (2015). *Statusrapport från unikt forskningsprojekt om kommunikativa organisationer*. Sveriges kommunikatörer. <https://sverigeskommunikatorer.se/nyheter/statusrapport-fran-unikt-forskningsprojekt-om-kommunikativa-organisationer/> (Hämtad 17 april 2018).
- Häggström-Nordin, E., Borneskog, C., Eriksson, M. & Tydén, T. (2011). Sexual behaviour and contraceptive use among Swedish high school students in two cities: Comparisons between genders, study programmes, and over time, *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care* 16(1):36–46.
- Jonsson, L.S., Bladh, M., Priebe, G. & Svedin, C.G. (2015). Online sexual behaviours among Swedish youth: associations to background factors, behaviours and abuse. *European Child & Adolescent Psychiatry* 24:1245–1260.
- Kalra, G., Subramanyam, A., Pinto, C. (2011). Sexuality: Desire, activity and intimacy in the elderly. *Indian Journal of Psychiatry* 53(4): 300–306.
- Kirkman, L., Kenny, A. & Fox, C. (2013). Evidence of Absence: Midlife and older adult sexual health policy in Australia. *Sexuality Research and Social Policy* 10:135–148.

- Larsson, C. & Johnsdotter, S. (2015). *Sexuell hälsorådgivning i en mångkulturell kontext: röster från unga svensksomaliska kvinnor*. Malmö: Hälsa och samhälle, Malmö högskola. FoU-rapport 2015:2.
- Larsson, M., Tydén, T., Hanson, U. & Häggström-Nordin, E. (2007). Contraceptive use and associated factors among Swedish high school students. *The European Journal of Contraceptive & Reproductive Healthcare* 12(2):119–124.
- Leiblum, S.R. (2010). *Treating Sexual Desire Disorders. A Clinical Casebook*. New York: The Guilford Press.
- Lewin, B. (red.). *Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996*. (1998) Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Lindau, S.T., Schumm, P. L., Laumann, E. O., Levinson, W., O'Muircheartaigh, C.O., Waite, L. J. (2007). A Study on Sexuality and Health among Older Adults in the United States. *The New England Journal of Medicine* 357(8): 762–774.
- Lindau, S.T. & Gavrilova, N. (2010). Sex, health, and years of sexually active life gained due to good health: evidence from two US population based cross sectional surveys of ageing. *BMJ* 340:c810. Online: Doi:10.1136/bmj.c810.
- Lundberg, P.O. & Löfgren-Mårtenson, L. (2010/2016) *Sexologi*. 3:e uppl. Stockholm: Liber.
- Lundin, U. & Elmerstig, E. (2015). "Desire? Who needs desire? Let's just do it!" - A Qualitative study concerning sexuality and infertility at an Internet support group. *Sexual and Relationship Therapy* 30(4): 433–447.
- Löfgren-Mårtenson, L. (2012). "I want to do it right!" A Pilot Study of Swedish Sex Education and Young people with Intellectual Disability. *Sexuality and Disability* 30(2): 209–225.
- Löfgren-Mårtenson, L. (2013). *Sexualitet*. Malmö: Liber.
- Löfgren-Mårtenson, L. & Månsson, S.-A. (2006). "Sex överallt, typ?!" *Om unga och pornografi*. Stockholm: Förlagshuset Gothia.
- Löfgren-Mårtenson, L., Lindroth, M. & Månsson, S.-A. (2013). "Det är värt risken". *Unga inom SiS och sexuell hälsa*. Forskningsrapport nr 6, Statens institutionsstyrelse.
- Meana, M & Steinar, E.T. (2014). Hidden Disorder/Hidden Desire. Presentations of Low Sexual Desire in Men. In Binik, Y.M. & Hall, K.S.K. (red.), *Principles and Practice of Sex Therapy*. 5th ed. New York: Guilford Press.
- Månsson, S.-A., Daneback, K., Tikkanen, R. & Löfgren-Mårtenson, L. (2003). *Kärlek och sex på internet*. Göteborgs universitet och Malmö högskola: Nätsexprojektet 2003:1.

- Perel, E. (2007). *Vill ha dig – att hålla lusten levande i långa förhållanden*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Regeringen (2016). Pressmeddelande: *Ny undersökning ska kartlägga svenskarnas sexvanor*. <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/ny-undersokning-ska-kartlagga-svenskarnas-sexvanor/>. (Hämtad 2016-09-01).
- Rydström, J. & Tjeder, D. (2010). Kvinnor, män och alla Andra. En svensk genushistoria. *Historisk tidskrift* 89(4): 646–651.
- Sanchez, D.T., Fetterolf, J.C., & Rudman, L.A. (2012). Eroticizing inequality in the United States: the consequences and determinants of traditional gender role adherence in intimate relationships. *Journal of Sex Research* 49(2–3): 168–183.
- Sevcikova, A. & Daneback, K. (2011). Anyone who wants sex? Seeking sex partners on sex-oriented contact websites. *Sexual and Relationship Therapy* 26(2): 170–181.
- Siverskog, A. (2016). *Queera livslopp: att leva och åldras som lhbtq-person i en heteronormativ värld*. Linköping: Linköpings universitet, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier.
- Socialstyrelsen (2015). *Utsatthet i unga år och psykisk ohälsa i vuxen ålder. Sammanfattning av resultat från en intervjustudie av 2 500 unga vuxna*. <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19889/2015-6-55.pdf> (Hämtad 1 september 2017).
- Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten (2014). *Underlag till nationell strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Sydsvenskan (2013). *Sexlivet tar fart när stressen och pressen minskar*. <https://www.sydsvenskan.se/2013-07-23/sexlivet-tar-fart-nar-stressen-och-pressen-minskar> (Hämtad 20 november 2017).
- Sydsvenskan (2016). *Det är inte politikernas sak att lägga sexlivet tillrätta*. <https://www.sydsvenskan.se/2016-07-29/det-ar-inte-politikernas-sak-att-lagga-sexlivet-tillratta>. (Hämtad 1 augusti 2016).
- Sørensen, N.-U., Löfgren-Mårtenson, L. & Månsson, S.-A. (2018). Unga i kläm: Nya utmaningar, gränser och gråzoner. I: L. A. Roien, V. Simovska & C. Graugaard (red.), *Seksualitet, skole og samfund. Kritiske perspektive på seksualundervisning*. Hans Reitzels Forlag.
- The Guardian (2016). *Japan poll linking sexless singles to low birth rate causes stir*. <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/28/japan-poll-linking-sexless-singles-to-low-birth-rate-causes-stir> (Hämtad 6 februari 2018).

- The Guardian (2017). *Record numbers of couples living in sexless marriages in Japan*. <https://www.theguardian.com/world/2017/feb/14/record-numbers-of-couples-living-in-sexless-marriages-in-japan-says-report> (Hämtad 6 februari 2018).
- Tikkanen, R., Abellsson, J. & Forsberg, M. (2011). *UngKAB09. Kunskaper, Attityder och sexuella handlingar bland unga*. Skriftserien 2011:1. Institutionen för socialt arbete. Göteborgs universitet.
- Tikkanen, R. (2010). *MSM-enkäten: riskhandlingar, hivtest och preventiva behov bland män som har sex med män*. Malmö högskola, hälsa och samhälle. FoU-rapport 2010:4.
- Træen, B., Martinussen, M., Öberg, K. & Kavli, H. (2007). Reduced sexual desire in a random sample of Norwegian couples. *Sexual and Relationship Therapy* 22(3): 303–322.
- Træen, B. & Skogerbø, Å. (2009). Sex as an obligation and interpersonal communication among Norwegian heterosexual couples. *Scandinavian Journal of Psychology* 50(3): 221–229.
- Twenge, J. M., Sherman, R. A. & Wells, B. E. (2017). Sexual Inactivity During Young Adulthood is More Common Among U.S. Millennials and iGen: Age, Period, and Cohort Effects on Having No Sexual Partners After Age 18. *Archives of Sexual Behavior* 46(2): 433–44.
- van den Brink, F., Smeets, M.A. M., Hessen, D. J., Talens, J. G., Woertman, L. (2013). Body Body Satisfaction and Sexual Health in Dutch Female University Students. *Journal of Sex Research* 50(8): 786–794.
- Vannier, S.A., & O’Sullivan, L.F. (2010). Sex without desire: Characteristics of occasions of sexual compliance in young adults’ committed relationships. *Journal of Sex Research* 47: 429–439.
- Zetterberg, H. (1969). *Om sexuallivet i Sverige Värderingar, normer, beteenden i sociologisk tolkning*. SOU:1969:2.

BILAGOR

Informationsbrev

Inbjudan till "Sex i Sydsverige 2016" – En pilotstudie om sexualvanor

Centrum för sexologi och sexualitetsstudier vid Malmö högskola genomför sommaren och hösten 2016 en sexualvaneundersökning i södra Sverige. Det är tjugo år sedan den senaste nationella studien "Sex i Sverige 1996" genomfördes. Sedan dess har många stora förändringar skett, bland annat internets genombrott och ett alltmer mångkulturellt samhälle. Studien syftar till att få kunskap om hur dessa förändringar påverkar sexuella livsstilar och beteenden för att på så sätt skapa underlag bland annat för dem som arbetar professionellt med sexuella problem och frågeställningar inom hälso- och sjukvård.

Pilotstudie är avgränsad till informanter mellan 35 och 55 år, som bor i Skåne. Vi bjuder härmed in Dig till att delta i studien, då du är en av dem som slumpmässigt valts ut. Deltagandet är frivilligt och Du kan när som helst avbryta din medverkan. Insamlade enkätsvar kommer att avidentifieras och behandlas konfidentiellt. Om Du samtycker ber vi Dig att fylla i enkäten som medföljer och skicka den åter i det medföljande returkuvertet. Vi kommer att skicka ut påminnelser vid olika tillfällen, oavsett om Du svarat eller inte, eftersom enkätsvaren inte går att koppla till specifika informanter.

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Charlotta Löfgren-Mårtenson
Professor, föreståndare
Charlotta.lofgren-martenson@mah.se

Jakob Tornberg
Forskningsassistent
Jakob.tornberg@mah.se

Behöver du prata med någon om frågor som rör sex eller sexualitet?
Kontakta då RFSU:s rådgivning: 040-30 56 00 (måndagar 13-15),
radgivning.malmo@rfsu.se

MALMÖ HÖGSKOLA
CENTRUM FÖR SEXOLOGI OCH
SEXUALITETSSTUDIER

Inbjudan till "Sex i Sydsverige" – En pilotstudie om sexualvanor

Centrum för sexologi och sexualitetsstudier vid Malmö högskola genomför sommaren och hösten 2016 en sexualvaneundersökning i södra Sverige. Det är tjugo år sedan den senaste nationella studien "Sex i Sverige" genomfördes. Sedan dess har många stora förändringar skett, bland annat internets genombrott och ett alltmer mångkulturellt samhälle.

Studien syftar till att få kunskap om hur dessa förändringar påverkar sexuella livsstilar och beteenden för att på så sätt skapa underlag bland annat för dem som arbetar professionellt med sexuella problem och frågeställningar inom hälso- och sjukvård.

Pilotstudie är avgränsad till informanter mellan **35 och 55 år, som bor i Skåne**. Vi bjuder härmed in Dig till att delta i studien, då Du är en av dem som slumpmässigt valts ut. Deltagandet är frivilligt och Du kan när som helst avbryta Din medverkan. Inamlade enkätsvar kommer att avidentifieras och behandlas konfidentiellt. Om Du samtycker ber vi Dig att fylla i enkäten som medföljer och skicka den åter i det medföljande returkuvertet. Vi kommer att skicka ut påminnelser vid olika tillfällen, oavsett om Du svarat eller inte, eftersom enkätsvaren inte går att koppla till specifika informanter. Du kan använda returkuvertet för att skicka in Din enkät. Du behöver skicka in enkäten till oss **senast den 15:e september**.

Charlotta Löfgren-Mårtenson
Professor, föreståndare CSS
Malmö högskola

Charlotta.lofgren-martenson@mah.se

Jakob Tornberg
Forskningsassistent, CSS
Malmö högskola

Jakob.tornberg@mah.se

Behöver Du prata med någon om frågor som rör sex eller sexualitet? Kontakta då **RFSU:s rådgivning**:
040-30 56 00 (måndagar 13-15), radgivning.malmo@rfsu.se

Bakgrundsfrågor

Inledningsvis följer ett antal demografiska frågor rörande kön, ålder, bostadsort under uppväxten, utbildning, civilstånd och föräldraskap.

1. Kön?

- ☐ Man
- ☐ Kvinna
- ☐ Transperson
- ☐ Annat: _____

2. Ålder?

_____ år

3. Var är Du född?

- ☐ I Sverige
- ☐ I Norden (Danmark, Norge, Finland, Island)
- ☐ Annat land i Europa
- ☐ Annat land utanför Europa
- ☐ Tveksam, vet ej

3.2 Var är Dina föräldrar som Du vuxit upp med födda?

Förälder 1 (Moder/Fader?): _____

- ☐ I Sverige
- ☐ I Norden (Danmark, Norge, Finland, Island)
- ☐ Annat land i Europa
- ☐ Annat land utanför Europa
- ☐ Tveksam, vet ej

Förälder 2 (Moder/Fader?): _____

- ☐ I Sverige
- ☐ I Norden (Danmark, Norge, Finland, Island)
- ☐ Annat land i Europa
- ☐ Annat land utanför Europa
- ☐ Tveksam, vet ej

4. Vilket av följande beskriver bäst Din huvudsakliga boendesituation under uppväxten?

- ☐ Större stad
- ☐ Mindre stad
- ☐ By / landsbygd (under 10 000 innevånare)

5. Vilken är Din högsta genomgångna utbildning?

- ☐ Grundskola
- ☐ Gymnasieskola
- ☐ Eftergymnasial utbildning (1-2 år)
- ☐ Eftergymnasial utbildning (3-4 år)
- ☐ Eftergymnasial utbildning (över 4 år)
- ☐ Annat: _____

6. Civilstånd?

- ☐ Gift (i första äktenskapet)
- ☐ Omgift, ____ antal gånger
- ☐ Sammanboende
- ☐ Särbo
- ☐ Skild
- ☐ Singel (aldrig varit gift eller sambo)

Nu kommer ett antal frågor riktade till personer som har barn, som man vet om. Det kan vara biologiska barn, fosterbarn, adopterade barn eller "bonusbarn" som Du för närvarande har en föräldrarelation till.

7. Har Du barn? Om *Nej*, gå vidare till fråga 7.

- ☐ Nej
- ☐ Ja

7.2 Om *Ja*, hur många?

_____ barn

7.3. Om *Ja*, har Du barn med flera partners?

- ☐ Nej, med en partner
- ☐ Ja, med ____ antal partners

7.4 Om Ja, var bor Ditt/Dina barn? Använd så många kryss Du behöver.

- ☐ I min/vår bostad
- ☐ I egen bostad
- ☐ Hos en annan vårdnadshavare/släkting
- ☐ På ungdomshem/institution
- ☐ Annat: _____

Sexuell läggning och livsstil

Det finns många sätt att förhålla sig till sexualitet och till sexuella relationer. Dessutom finns olika samhälleliga och kulturella förväntningar och normer kring sexuell läggning och livsstil Svara utifrån vad som är mest relevant för Dig.

8. Vilket av följande beskriver bäst Din sexuella läggning? Ange det svarsalternativ som passar bäst.

- ☐ Heterosexuell
- ☐ Homosexuell
- ☐ Bisexuell
- ☐ Asexuell
- ☐ Annat: _____

9. Om Du tänker på de människor Du blivit sexuellt attraherad av, vilket kön har de haft? Ange det svarsalternativ som passar bäst.

- ☐ Alltid kvinnor
- ☐ Oftast kvinnor men ibland män
- ☐ Ungefär lika ofta kvinnor som män
- ☐ Oftast män men ibland kvinnor
- ☐ Alltid män
- ☐ Annat: _____

10. Om Du tänker på de människor Du haft sexuella fantasier om, vilket kön har de haft? Ange det svarsalternativ som passar bäst.

- ☐ Alltid kvinnor
- ☐ Oftast kvinnor men ibland män
- ☐ Ungefär lika ofta kvinnor som män
- ☐ Oftast män men ibland kvinnor
- ☐ Alltid män
- ☐ Annat: _____

11. Om Du tänker på de människor Du varit sexuellt tillsammans med, vilket kön har de haft? Ange det svarsalternativ som passar bäst.

- ☐ Alltid kvinnor
- ☐ Oftast kvinnor men ibland män
- ☐ Ungefär lika ofta kvinnor som män
- ☐ Oftast män men ibland kvinnor
- ☐ Alltid män
- ☐ Annat: _____

12. Hur stor betydelse har Din sexualitet för Dig?

- ☐ Mycket liten betydelse
- ☐ Ganska liten betydelse
- ☐ Varken eller
- ☐ Ganska stor betydelse
- ☐ Mycket stor betydelse

13. Vilken av följande livsstilar beskriver bäst hur Du skulle vilja uttrycka Din sexualitet gentemot andra?

- ☐ Jag vill inte ha några sexuella förbindelser
- ☐ Jag vil ha en tillfällig sexuell förbindelse
- ☐ Jag vill ha tillfälliga sexuella förbindelser
- ☐ Jag vill ha en stadigvarande sexuell förbindelse
- ☐ Jag vill ha flera stadigvarande sexuella förbindelser
- ☐ Annat: _____

14. Hur väl överensstämmer ovan med hur Du faktiskt lever?

- ☐ Stämmer inte alls
- ☐ Stämmer delvis
- ☐ Stämmer helt och hållet

15. Vilket av följande alternativ beskriver bäst hur Du skulle vilja leva med en eller flera stadigvarande partners? Med stadigvarande partner menar vi ett sex- och/eller kärleksförhållande med exempelvis en pojk- eller flickvän, sambo, särbo, gift partner.

- ☐ Jag vill leva med en stadigvarande partner och ha en sexuell förbindelse med denne
- ☐ Jag vill leva med en stadigvarande partner utan att ha en sexuell förbindelse med denne
- ☐ Jag vill leva med en stadigvarande sexuell partner
- ☐ Jag vill leva med en stadigvarande sexuell partner, och även ha tillfälliga sexuella förbindelser
- ☐ Jag vill leva med flera stadigvarande partners utan att ha sexuella förbindelser med dem
- ☐ Jag vill leva med flera stadigvarande partners och ha sexuella förbindelser med dem
- ☐ Jag vill inte leva med en eller flera stadigvarande partners
- ☐ Annat: _____

16. Hur väl överensstämmer ovan med hur Du faktiskt lever?

- ☐ Stämmer inte alls
- ☐ Stämmer delvis
- ☐ Stämmer helt och hållet

17. Vi ber Dig nu att tänka på Ditt sexliv *fram till* det att Du fyllde 35 år. I vilken utsträckning har Du kunnat leva Ditt liv sexuellt som Du själv önskade det?

- ☐ Helt som jag önskade
- ☐ I stort sett som jag önskade
- ☐ Endast delvis som jag önskade
- ☐ Inte alls som jag önskade

18. Vi ber dig nu att tänka på Ditt sexliv *efter det* att Du fyllde 35 år. I vilken utsträckning har Du kunnat leva Ditt liv sexuellt som Du själv önskade det?

- ☐ Helt som jag önskade
- ☐ I stort sett som jag önskade
- ☐ Endast delvis som jag önskade
- ☐ Inte alls som jag önskade

Sexuella relationer och erfarenheter

Här följer ett antal frågor som riktar sig till Dig som har eller har haft en stadigvarande partner. Med stadigvarande partner menar vi ett sex- eller kärleksförhållande med exempelvis en pojkvän, flickvän, sambo, särbo eller gift partner.

19. Har Du haft/har Du en fast relation med någon? Om *Nej*, hoppa till fråga 20.

- ☐ Nej
- ☐ Ja

20. Har Du någon gång haft tillfälligt sex med någon annan person under ett förhållande med en stadigvarande partner(s)?

- ☐ Nej
- ☐ Ja

20.2 Om *Ja*, var det med någon av Dina stadigvarande partners samtycke?

- ☐ Nej
- ☐ Ja

21. Har Du någon gång haft en sexuell relation, dvs. haft tillfälligt sex flera gånger med samma sexuella partner(s) under ett pågående fast förhållande med en annan person?

- ☐ Nej
- ☐ Ja

21.2 Om *Ja*, var det med Din(a) fasta partner(s) samtycke?

- ☐ Nej
- ☐ Ja

22. Har Din(a) stadigvarande partner(s) varit sexuellt tillsammans med någon annan under ert förhållande (som Du känner till)?

- ☐ Nej
- ☐ Ja

22.2 Om *Ja*, var det med Ditt samtycke?

- ☐ Nej
- ☐ Ja

Sexuella möten, erfarenheter och handlingar

Följande frågor handlar om möten med sexuella partners och om sexuella erfarenheter. Vi vill återigen påminna om att det finns många olika sorters sex, att det finns olika sexuella preferenser, och att vi är intresserade av Dina erfarenheter.

23. Om du haft någon sexuell kontakt och/eller sexuell partner - hur träffades ni?

- ☐ Genom gemensamma bekanta
- ☐ Genom skola / utbildning
- ☐ Genom arbetet
- ☐ Genom förenings- eller hobbyverksamhet
- ☐ På en restaurang / bar / klubb
- ☐ Genom kontaktannons / kontaktförmedling
- ☐ Genom internet (via appar, chattrum, forum, sociala medier)
- ☐ Prostitutionskontakt
- ☐ Har inte haft någon sexuell kontakt och/eller partner
- ☐ Annat sätt: _____

24. Hur många gånger har Du varit sexuellt tillsammans med någon annan person i snitt per månad under det senaste året? Du kan även ange 0 gånger.

Ange _____ gånger

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

24.2. Är antalet gånger Du har sex med en annan person i snitt per månad under det senaste året något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sett nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

25. Hur många gånger onanerar Du i snitt per månad under det senaste året? Du kan även ange 0 gånger.

_____ gånger

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

25.2. Är antalet gånger Du onanerar i snitt under en månad under det senaste året något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

26. Hur många gånger har Du i snitt haft oralsex (sugit eller slickat på en annan persons könsorgan) per månad under det senaste året? Du kan även ange 0 gånger.

_____ gånger

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

26.2. Är antalet gånger Du haft oralsex i snitt per månad under det senaste året något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

27. Hur många gånger har Du haft vaginalsex (sex i slidan, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis) i snitt per månad under det senaste året? Du kan även ange 0 gånger.

_____ gånger

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

27.2. Är antalet gånger Du haft vaginalsex i snitt per månad under det senaste året något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

28. Hur många gånger har Du haft analsex (sex i ändtarmen, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis) i snitt per månad under det senaste året? Du kan även ange 0 gånger.

_____ gånger

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

28.2. Är antalet gånger Du haft analsex i snitt per månad under det senaste året något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

29. Hur många sexpartners har Du haft under de senaste 12 månaderna? Du kan även ange 0.

_____ personer

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

30. Hur många sexpartners har Du haft totalt i Ditt liv? Du kan även ange 0.

_____ personer

Om du inte minns exakt, så ange ett ungefärligt antal

Erfarenheter av sexuell lust och sexuell tillfredsställelse

Sexuell lust varierar bland befolkningen, en del har mycket lust medan andra sällan eller aldrig upplever sexuell lust. För en och samma person kan den sexuella lusten dessutom te sig olika från en tid till en annan och i skilda situationer. Nu kommer frågor om Din sexuella lust.

31. Hur ofta har Du upplevt sexuell lust i snitt per månad under det senaste året?

- ☐ Aldrig
- ☐ Sällan
- ☐ Ibland
- ☐ Ofta

31.2. Är antalet gånger Du känner sexuell lust något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

32. Om Du jämför Din sexuella lust eller icke-lust idag under de senaste tolv månaderna jämfört med för fem år sedan, är den då?

- ☐ Mycket större
- ☐ Något större
- ☐ Oförändrad
- ☐ Något mindre
- ☐ Mycket mindre

32.2. Är den eventuella förändringen av hur ofta Du känner sexuell lust eller icke-lust jämfört med för fem år sedan något som Du är nöjd med?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

33. Hur ofta får Du orgasm/utlösning vid sex med en partner i snitt per månad under det senaste året? Med sex med en partner innefattas även att smeka sig själv till orgasm i den sexuella situationen.

- ☐ Aldrig
- ☐ Sällan
- ☐ Ofta
- ☐ Alltid

33.2 Är Du nöjd med hur ofta Du får orgasm/utlösning vid sex med en partner?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

34. Hur ofta får Din partner orgasm/utlösning i snitt per månad under det senaste året när ni har sex tillsammans?

- ☐ Aldrig
- ☐ Sällan
- ☐ Ofta
- ☐ Alltid

34.2 Är Du nöjd med hur ofta Din partner får orgasm/utlösning vid sex med en partner?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd

35. Om Du onanerar, hur ofta får Du orgasm/utlösning?

- ☐ Aldrig
- ☐ Sällan
- ☐ Ofta
- ☐ Alltid
- ☐ Onanerar aldrig

35.2. Om Du onanerar, är Du nöjd med hur ofta Du får orgasm/utlösning vid onani?

- ☐ Helt nöjd
- ☐ I stort sätt nöjd
- ☐ Delvis nöjd
- ☐ Inte alls nöjd
- ☐ Onanerar aldrig

36. Vilken eller vilka av följande sexuella handlingar har Du erfarenhet av för att Du själv velat det? Använd så många kryss Du behöver.

- ☐ Jag har inte av egen vilja varit med om något av nedan nämnda sexuella handlingar
- ☐ Jag har visat mitt könsorgan för någon
- ☐ Någon har visat sitt eget könsorgan för mig
- ☐ Jag har rört och /eller stimulerat någons könsorgan med händer och/eller fingrar
- ☐ Någon har rört och /eller stimulerat mitt könsorgan med händer och/eller fingrar
- ☐ Jag har tittat på när någon onanerar
- ☐ Jag har onanerat inför någon
- ☐ Jag har utfört oralsex på någon (sugit eller slickat på könsorgan)
- ☐ Någon har utfört oralsex på mig
- ☐ Jag har haft vaginalt sex (sex i slidan, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis)
- ☐ Jag har haft analsex (sex i ändtarmen, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis)
- ☐ Jag har poserat för sexfoto eller sexfilm åt någon (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)
- ☐ Någon har poserat för sexfoto eller sexfilm för mig (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)
- ☐ Jag har haft samtal av sexuell karaktär på internet (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)
- ☐ Jag har haft sex med tre eller flera personer samtidigt
- ☐ Jag har inte varit med om något av ovan alternativ för att jag själv velat för
- ☐ Annat: _____

Erfarenheter av sexuellt våld och tvång

Nedan följer ett antal frågor som handlar om Dina erfarenheter av sexuellt våld och tvång, vilket kan upplevas som känsligt. Vi vill därför påminna dig om att Du när som helst kan avbryta Din medverkan i studien, eller hoppa över enskilda frågor.

37. Har Du någon erfarenhet av sexuella handlingar (se exempel fråga 31 och 32.2) mot Din vilja genom våld eller hot om våld, eller genom att Du inte kunnat eller vågat säga nej?

- ☐ Nej
- ☐ Ja
- ☐ Tveksam, vet ej

37.2. Om Ja eller Tveksam, vet ej, vilka av följande sexuella handlingar har Du utsatts för mot Din vilja? Använd så många kryss Du behöver.

- ☐ Du har visat ditt könsorgan för någon
- ☐ Någon har visat sitt eget könsorgan för dig
- ☐ Du har rört och /eller stimulerat någons könsorgan med händer och/eller fingrar
- ☐ Någon har rört och /eller stimulerat ditt könsorgan med händer och/eller fingrar
- ☐ Du har tittat på när någon onanerar
- ☐ Du har onanerat inför någon
- ☐ Du har utfört oralsex på någon (sugit eller slickat på könsorgan)
- ☐ Någon har utfört oralsex på dig (sugit eller slickat på könsorganen)
- ☐ Du har haft vaginalt sex (sex i slidan exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis)
- ☐ Du har haft analsex (sex i ändtarmen, exempelvis med fingrar, föremål, leksaker eller penis)
- ☐ Du har poserat för sexfoto eller sexfilm åt någon (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)
- ☐ Någon har poserat för sexfoto eller sexfilm för dig (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)
- ☐ Du har haft samtal av sexuell karaktär på internet (ex. via appar, chattar, forum, sociala medier osv)
- ☐ Du har haft sex med tre eller flera personer samtidigt
- ☐ Annat: _____

38. Har Du någon gång utsatt någon annan person för sexuellt eller fysiskt våld mot dennes vilja i ett sexuellt sammanhang?

- ☐ Nej
- ☐ Ja
- ☐ Tveksam, vet ej

Sex och internet

Avslutningsvis kommer ett antal frågor som handlar om sex och internet. När vi frågar om användning av internet menar vi även sociala medier, chattar och webbsidor.

39. Har Du tillgång till något av följande? Använd så många kryss Du behöver.

- ☐ Stationär dator med internetuppkoppling
- ☐ Bärbar dator (laptop) med internetuppkoppling
- ☐ Mobiltelefon med internetuppkoppling
- ☐ Surfplatta med internetuppkoppling
- ☐ Annan enhet med internetuppkoppling: _____
- ☐ Inte tillgång till något av ovanstående

40. Gör Du något på internet som har anknytning till sexualitet? Använd så många kryss Du behöver.

- ☐ Jag gör inget som har anknytning till sexualitet på internet
- ☐ Letar efter sexkontakter
- ☐ Håller kontakten med sexpartner (s)
- ☐ Läser texter (ex. noveller/berättelser) i syfte att bli sexuellt upphetsad
- ☐ Tittar på bilder i syfte att bli sexuellt upphetsad
- ☐ Tittar på i filmer syfte att bli sexuellt upphetsad
- ☐ Läser / svarar på sexannonser
- ☐ Chattar med likasinnade
- ☐ Söker sexualupplysning/rådgivning
- ☐ Köper sexprodukter (filmer, sexleksaker, kondomer osv.)
- ☐ Köper sex
- ☐ Säljer sex
- ☐ Har cybersex
- ☐ Uppsöker sexuella communitys (ex. Sylvester, BodyContact, Knullkontakt eller liknade)
- ☐ Annat: _____

Om Du svarat *Jag gör inget som har anknytning till sexualitet på internet* på frågan ovan kan Du hoppa över fråga 41 och 42, och avsluta enkäten.

41. Hur mycket tid tillbringar Du på internet med aktiviteter som har med sex att göra? Gör en uppskattning i timmar/dag under den senaste månaden.

_____ timmar / d

42. I framtiden skulle jag önska att mina sexuella aktiviteter på internet:

- ☐ Ökar mycket
- ☐ Ökar något
- ☐ Vare sig ökar eller minskar
- ☐ Minskar något
- ☐ Minskar mycket

Tack för Din medverkan!

Behöver Du prata med någon om frågor
som rör sex eller sexualitet? Kontakta
då **RFSU:s rådgivning:**

*040-30 56 00 (måndagar 13-15)
radgivning.malmo@rfsu.se*

Vill Du veta mer om studien kan Du
kontakta Centrum för sexologi och
sexualitetsstudier, Malmö högskola:

charlotta.lofgren-martenson@mah.se
jakob.tornberg@mah.se

Du kan även läsa mer om CSS på
hemsidan:
<https://mah.se/css>

Tidigare utkomna titlar i serien

2008:1 Tikkanen, R. Person, relation och situation. Riskhandlingar, hiv-testerfarenheter och preventiva behov bland män som har sex med män.

2008:2 Östman, M. och Afzelius, M. Barnombud i psykiatrin – i vems intresse?

2008:3 Andersson, F. och Mellgren, C. Processutvärdering av ”Trygga gatan”. Ett projekt för minskad brottslighet och ökad trygghet i nöjeslivsmiljö.

2008:4 Östman, M. red. Migration och psykisk ohälsa.

2008:5 Berglund, S. Competing everyday discourses and the construction of heterosexual risk-taking behaviour among adolescents in Nicaragua: Towards a strategy for sexual and reproductive health empowerment.

2008:6 Björngren Cuadra, C. Variationens spektrum – en studie av sensibilitet, tillit och vårdetik i hemsjukvård.

2008:7 Mallander, O. Nära Vänskap? En analys av kontaktperson enligt LSS.

2009:1 Hamit-Eminovski, J. Interactions of biopolymers at biological Interfaces – Examples from saliva and bacterial surfaces. (Licentiatavhandling)

2009:2 Andersson, O. Hållplats 8. En social intervention för unga kriminella i stadsdelen Rosengård, Malmö stad.

2009:3 Johnsdotter, S. Discrimination of certain ethnic groups? Ethical aspects of the implementation of FGM legislation in Sweden.

2009:4 Danielsson, M. Transpersona non grata. Den ogiltigförklarade livserfarenheten.

2009:5 Eriksson-Sjö, T. och Ekblad, S. Stress, sömn och livskvalitet – en studie bland flyktingar i SFI-utbildning, lärare och handledare i Fosie stadsdel, Malmö.

2010:1 Gregersen, P. Utopia – utopier som pedagogiskt medel, och deras användning inom akademiskt lärande och kritiskt tänkande.

2010:2 Scaramuzzino, R., Heule, C., Johansson, H. och Meeuwisse, A. EU och den ideella sektorn – en studie av det svenska Equalprogrammet.

2010:3 Björngren Cuadra, C. Kartläggning av preventiva hiv/STI-insatser i Skåne ur ett migrationsperspektiv – AAAQ och grundad tillgänglighet.

2010:4 Tikkanen, R. MSM-enkäten 2008 – Riskhandlingar, hiv-test och preventiva behov bland män som har sex med män.

2010:5 Lindell, L och Ek, A.-M. Komplementära metoder i psykiatriska verksamheter – och brukares upplevelser och erfarenheter.

- 2010:6 Perez, E. Akademisk yrkeskompetens i socialt arbete – Om socialt arbete i mångkulturella miljöer
- 2011:1 Berglund, S., Andersson, O. Kihlsten, I., Tengland, P.-A. och Wemme, M. Delaktighet och hälsa. En pilotstudie med ungdomar och beslutsfattare i Simrishamn mot hållbara strategier för ökad egenmakt, livskvalitet och jämlikhet i hälsa.
- 2011:2 Bengtsson, M. och Wann-Hansson, C. Införande av portfoliomethodik för professionell utveckling mot yrkesrollen som sjuksköterska.
- 2011:3 Finnbogadóttir, H. Domestic violence and pregnancy. Impact on outcome and mid-wives' awareness of the topic. (Licentiatavhandling)
- 2011:4 Johnson, B. Beroendesjukvård och socialtjänst i samverkan.
- 2011:5 Popoola, M. Lyssna, förklara och förstå. Romska migranternas möten med sjukvård i Sverige.
- 2011:6 Richert, T. Mot en mer kunskapsbaserad öppenvård för unga missbrukare. Slutrapport för ett trestadsprojekt kring erfarenhetsutbyte, kunskapsutveckling och systematisk dokumentation.
- 2012:1 Richert, T. Hiv- och hepatitprevention på institution. Utvärdering av ett peer-baserat utbildningsprojekt med syfte att öka kunskaperna om blodsmittor hos klienter och personal på SiS-institutioner.
- 2012:2 Mellgren C., Svalin, K., Levander, S. och Torstensson Levander, M. Riskanalys i polisverksamhet. Utvärdering av polisens arbete med riskanalys för våld på individnivå: Skånemodellen och Check 10 (+).
- 2012:3 Eriksson-Sjö, T. Utmaningar och bemötande i flyktingmottagandet. (Licentiatavhandling)
- 2012:4 Nigård, P. Pornografi och sexuell exponering bland unga män och kvinnor. (Licentiatavhandling)
- 2013:1 Daneback, K., Månsson S-A. Sexuality and the Internet. A collection of papers 2003–2013.
- 2013: 2 Mellgren, C., Kronkvist, K. Trygghet i lokalområdet: Resultat från Oxie områdesundersökning 2012. Om upplevelser av trygghet, brott och lokala problem.
- 2013:3 Johnson, B., Lalander, P. Med narkotikan som följeslagare. Femton texter till Bengt Svensson.
- 2014:1 Perez, E. Vad vet vi om de insatser socialtjänsten gör i hedersrelaterade konflikter inom familjen?
- 2014:2 Ivert, A.-K. och Kronkvist, K. Kartläggning av den lokala problembilden i Norra och Södra Sofielund – Ett kunskapsunderlag för ökad trygghet och minskad brottslighet.

- 2015:1 Rasmusson, E-M. "Ingen har nämnt ordet sex." Kvinnors och mäns erfarenheter av information om sexuell hälsa vid cancersjukdom. (Licentiatavhandling)
- 2015:2 Larsson, C., Johnsdotter, S. Sexuell hälsorådgivning i en mångkulturell kontext. Röster från unga svensksomaliska kvinnor.
- 2016:1 Andersson, M. och Mellgren C. Studenters utsatthet och upplevelser av hatbrott.
- 2016:2 Egnell, S. och Ivert, A-K. Flera nyanser av trygghet. En studie av oro för brott i Herrgården.
- 2016:3 Lindström, P. och Olsson, M. E. Färre villainbrott med märk-DNA? En utvärdering av en försöksverksamhet.
- 2016:4 Galat, M. Synthesis and characterization of molecularly imprinted polymer receptors targeting the C-terminus of amyloid-beta via epitope imprinting. (Licentiatavhandling)
- 2016:5 Kronkvist, K. och Martinez Olsson, E. Stöld och inbrott på byggarbetsplatser. Omfattning, skadeverkan och risk.
- 2016:5 Hjälm, B. Fakulteten för hälsa och samhälle – en framgångsrik historia.
- 2017:1 Kronkvist, K. och Ivert, A-K. Utvecklingen av brott och otrygghet i Norra och Södra Sofielund. En effektutvärdering av Fastighetsägare Sofielunds arbete.
- 2017: 2 Levander, S. Fem typer av psykiska störningar som poliser och andra inom rättväsendet ofta möter. Kunskapsbaserade råd om bedömning och bemötande.
- 2017:3 Wallengren, S. och Mellgren, C. Romers upplevelser av hatbrott: Upplevelser, konsekvenser och stöd.
- 2017:4 Wallengren, S. och Mellgren, C. Gatans tysta offer: En studie av socialt utsatta EU-medborgares utsatthet för brott, hatbrott och annan kränkande behandling i det offentliga rummet.
- 2017:5 Takter, M. Vem är den enskilde i ett gemensamt hem? En studie av hur biståndshandläggare förhåller sig till anhörigas möjligheter till frivillighet, autonomi och personlig integritet. (Licentiatavhandling)
- 2018:1 Andersson, L. och Johnson, B. Valfrihet och egenmakt: En utvärdering av Region Skånes vårdval för LARO.
- 2018:2 Löfgren-Mårtenson, L., Elmerstig, E. och Tornberg, J. Sex i Syd 2016. Sexuella handlingar och livsstilar i Skåne.

ISBN 978-91-7104-960-5 (print)

ISBN 978-91-7104-961-2 (pdf)

ISSN 1650-2337 (pdf)

MALMÖ UNIVERSITY
205 06 MALMÖ, SWEDEN
WWW.MAU.SE